

МІЦА ОУТОВАРІА, ВЖ Д-Н ДСЕНЦЬ.

ПОСЛѢДОВАНІА
СТОМУ И БЛГОУЧЕНОМУ
СТЕФА́НУ ОУ́РОШУ
ВТОРО́МУ МИЛУТІ́НУ,
ВРЯ́ЛЮ СЕРБСКОМУ.

С^вт^и кр^аль
Милу^тин

МЦЯ ОКТÓВРІЯ, ВЪ 1-Й ДЕНЬ.
ПАМЯТЬ СТЬЯГО И БЛГОУЧИВАГО, ВЕЛИКАГО И
БГОНОСНАГО СТЕФАНА [ОУРОША ВТОРАГО]
МИЛУТИНА, КРАЛЯ СЕРБСКАГО.*1

НА МАЛЪЙ ВЕЧЕРНИ.

На ГДН, вѣзвѣхъ: стѣхѣры, на ѧ, гласъ ѧ.

Пѣ: Нѣныхъ чинѡвъ:

На небесныхъ крѣги возлетѣвъ добродѣтелию, бжтвенный стефане, зашелъ єси во мракъ бговиѣннѣи констннѣ: и не въ гаданїихъ, треблженне, но въ блгчи гавїлє єси, бжїа сїанїа прїемла. [Дважды.]

Израстївшее тл хрїтѡвн, ѡ корене стѣаго ѡраслє бгосажденнѣю ѡчество твоє, раддетсѧ: и свѣтлѣетсѧ црковь, твоѡ стѣїа мѡци цѣлы и блгѡуханны ѣмѣци, и памѣть твою прѣзднѣюци днєсь, ѣмже возмѣдїе воздѣждь, бгѡносе.

Добродѣтельми просвѣтїлѧ єси дѡшѡ и оумъ: тѣмъ рѡгомъ єлєа свѣшє ѣзлїаннѣмъ на цркїѣ твоѣй вѣрхъ, помазѡетъ тл дхѡмъ бгѡносе, прєдщноє*2 слово и гдѣ: ѡнѡдѣже прїалѧ єси скїптры црѣтвїа нѣнагѡ, ѡ подаѡцагѡ намъ вєлїю млѣть. **Гласъ, гласъ г:**

*1 Службу је саставио србски патријарх Данило III – Бањски, око 1380. г. Текст Службе дигитализован и приређен према тексту у „Србљаку“ митрополита Михаила (Јовановића), издање: Београд 1861. г. стр. 47-59, подвргнут минималној граматичкој (привођење нормама савремене руске редакције црквено-словенског језика) и другој редакцији. Приликом приређивања кориштени су и: 1) транскрипт и превод на савремени србски језик србско-словенског текста Службе у издању „Србљак – службе, канони, акатисти“ књ. 2, Српска књижевна задруга, Београд 1970. г. стр. 77-123; 2) радови Томислава Јовановића „Служба св. краљу Милутину Данила Бањског“ и „Синаксарско житије св. краља Милутина патријарха Данила Бањског“ у којима се налазе очитани србско-словенски текстови службе и синаксара.

*2 измењено према сличној стихирѣ у савременим руским издањима, а у изворнику: прє[w]ицїенноє.

Гвѣщѹ дѹшевною ѡлеемъ млѣтѣни, ѡ добродѣтели оукрасилъ ѡси, славно: тѣмъ ѣако маслина плодовїта простѣрла ѡси прозавѣнїа, ѡ незакїстнїхъ водъ напаѣма: ѡ нїхже дѹвною бл҃гѣть почерпала, люди твоѡ оумациаешн. егѡ ради сошѣдшеса, достодо́лжнѡ пѣсньми похвалнмъ двѡнцѹ славною съ мѣрїю ѡхъ ѡтною: равномѡцна во трѣца вѣрветса бл҃гочѣтнвыми рачнтели: ѡхже млѣтѣами, хр҃тѣ, ѣако млѣтнвѡ, спїсї дѹшы наша.

И нынѣ, бѣорѣченъ, гласъ тоѡже:

Гѣа первоѡтѣа похвалѡ сѹщн нѣннхъ чннѡвѡ, аплѡвѡ пѣнїе, ѡ прѣрокѡвѡ събытїе, бл҃гѣце, прїимнѣ молнѣтѣвы наша.

На стїхѡвнѣ: стїхїры, гласъ ѡ:

Пѡ: Дѡме ѡнфрадоѡвѡ:

Дѡмъ вѡлѡ ѡси стѣла трѣцы, стѣ, ѡ градъ вѡшнаѡгѡ цр҃а, ѡ двнѣтѡлице пресѣтѡгѡ дѣа.

Стїхъ: Прѣннѡвѡ ѣако фннїѡхъ процѣтѣтѡ, * ѣако кѣдрѡ, ѡже въ лѡвѡнѣ, оумножитса.*³

Говокѹпнлса ѡси со безплѡтнвыми лнкоствѡннн, бѣовн оѹгоднѡвѡ добродѣтели твоѡхъ дѣаннн.

Стїхъ: Бл҃женъ мѡжѡ, боанса гдѡ, * въ заповѣдѡхъ ѡгѡ вѡсхоцѣтѡ съѣлѡ.*⁴

Дюбѡвїю ѡ совершеннмъ мнлѡканїемъ, ѣако порфѹрою ѡдѣавса, вѡселлса ѡси въ вѡшнаѡ царствїа.

Гласъ, ѡ нынѣ, бѣорѣченъ, гласъ ѡ подобенъ тоѡже:

Радѡнса, ѡже*⁵ радѡсть мнрѹ рѡждшала, хр҃тѡ жнзнѡдѡвца: оѹстѡвнвшн печѡль, дѣѡ, прамѣрнню.

³* Пс. 91,13.

⁴* Пс. 111,1.

⁵* измењено према слнчнмъ богорѡднч(а)ннма у савременнмъ рускнмъ нзданнма, а у нзворннкѹ: ѣако.

Тропа́рь [сѣ́агѡ], гла́сѣ ꙗ́:

Ты̀ на землѣ̀ вседѣ̀шнѡ: [Пи́санѣ на вели́цѣй вече́рни.]

Гла́ва, ѿ ны́нѣ, вѣ́рченѣ, гла́сѣ то́йже:

Та̀ ходѡта́йствова́вшю̀ спсе́нїе ро́да на́шегѡ:

НА ВЕЛИ́ЦѣЙ ВЕЧЕ́РНИ.

Стї́хологи́емѣ: Бл҃же́нѣ мѡ́жѣ: ѿ-ѿ а́нтіфо́нѣ.

На Гд҃и, вѡ́звѡхѣ: стї́хїры, на ѿ, гла́сѣ ѿ.

По́: ѿгда̀ ѡ́ дре́ва:

ѿгда̀ цр҃тво недви́жное цр҃ткова́ѣ прїѡ́лѣ є́си, на землѣ̀ бл҃гозако́ннѣ по́жилѣ є́си, ѿ сокрови́ще добродѣ́телей ѡ́бръѣтѣѣ, дѣла́нїи вѣ́твенными на́дѡлѣ є́си, ѿ рѣ́це твоѡ́ хра́мѣ вѣ́кви стѣфа́не ѡ́сѣ́нѣѣ, хра́мы сї́ѣнныѡ́ томѣ̀ воздвї́глѣ є́си: мѡ́лтынею ѿ це́дрѡта́ми вѣ́хѣѣ тре́бѡущиѣѣ о́удово́лїѣѣ, лю́ди твоѡ́ бл҃гочѣ́тїѡ́ вїно́мѣ о́упо́илѣ є́си, ѿ ѡ́сопрѡ́тивныѣѣ навѣ́тѡѣѣ ѿзбавлѡ́еши. тѣ́мѣѣ, мо́лиѣѣ хр҃тѣ̀ вѣ́ѣ, сѣ́ѣ, спсе́нїѣѣ дѡ́шѡ́мѣ на́шымѣ. **[Три́жды.]**

ѿгда̀ промы́слѣнїемѣ̀ вѡ́шнѡгѡ, тѣ́ѣѣ жре́бїи врѣ́чїѣѣ ѡ́честѡ́ вѣ́тѡегѡѣ, ѿ скї́птры цр҃твїѡ́ прародї́телей твоѡ́хѣѣ, сї́хѣѣ стопа́мѣ [дѡ́брѣѣ]*⁶ послѣ́дова́лѣ є́си: ѡ́ ко́рене же сѣ́агѡ ѡ́ра́сли преслѡ́вны ѡ́внїшѡ́ѣ ѡ́честѡ́ѣ̀ своѡ́ѣѣ, ѡ́акѡ̀ двѡ́ свѣ́тїла пресвѣ́тла возсї́ѡ́вша на́мѣ ѿзѣ̀ є́ленѣ̀ прѣкрасныѡ́, двѡ́ница прѣхвѡ́льна ѿ тезо́нмѣ́нна. до́стѡ́йнѡ̀ о́убѡ̀ соше́дшеѣѣ вѣ̀ пѣ́снѣхѣѣ, треплѣ́тѣнныѡ́ вѣ́нцѣ́ѣ сї́хѣѣ о́убѡ́зѣ́мѣѣ. **[Три́жды.]**

ѿгда̀ ко хр҃тѣ̀ лю́бѡ́вїю, сѣ́ѣ, прїево́нѣѣ є́си: ѿ цр҃твїѡ́ скї́птры добродѣ́телїю̀ о́укра́сїѣѣѣ, вѣ̀ ба́грѡнїцѣ̀, сла́внѣ, ѡ́дѣ́лѣѣ є́си: мнѡ́лованїемѣ̀ ѿ хламѣ́дою о́укра́сїѣѣѣ, до́брою крѡ́тѡстїю̀, ѿ вѣ́нцѣ́мѣѣ о́убѡ́зѣ́лѣ є́си, [ѿ] непѡ́рѡ́чнымѣ̀ житї́емѣѣ. тѣ́ѣмѣѣ ѿ крѡ́ткнѣхѣѣ зѣ́млю̀ наслѣ́дова́лѣ є́си, ѿ вѣ̀ незахо́дїмый мрѡ́кѣѣ заше́лѣ є́си: хр҃тѡ́внѣ ѡ́акѡ̀ прѣдѣ́тѡѡ́, ѡ́ на́ѣѣ мо́лиѣѣ вѣ́нченменї́ѣѣ стѣфа́не, твоѡ́ пѡ́мѡ́тѣ̀ со́вершѡ́ющнѣѣ, ѿ хр҃тѣ̀ спсе́нїѣѣ вѡ́схва́лѣ́емѣѣ, тѣ̀ прѡ́сла́вльшѡ́гѡ. **[Два́жды.]**

^{6*} додато према србско-словенском тексту.

ГЛАВА, ГЛАГОЛЪ:

ГЛАВНЮ ПАМАТЬ БГОНОСАГВ СТЕФАНА, СОШЕДШЕА ѿ ПРАЗНОЛЮБЦЫ, ДОСТОЙНУ ВЪ ПѢСЕНУХЪ И ПѢНИУХЪ ВОСХВАЛИМЪ. СЕЙ БО НАМЪ ГЛВІСА ПОВОРНИКУ, И ТЕПЛИЙ ЗАСТУПНИКУ ѠЧЕСТВУ СВОЕМУ: ПРОЦВѢЛЪ БО СЪТЬ ГЛКВ ФІНІЖЪ ВО ДВОРѢХЪ ГДНИХЪ, И ГЛКВ КЕДРЪ ОУМНОЖЕНЪ ИСПРАВЛЕНЬМИ: ГЛКВ ВІНОГРАДЪ ЖЕ ПЛОДОВИТЪ ВЪ ДОМУ ВЖІИ ДОБРОДѢТЕЛЕЙ СВОИХЪ ПЛОДЪ ИСТОЧИЛЪ СЪТЬ НАМЪ ВІНО РАЗУМНОЕ: Ѡ НЕГѡЖЕ ПІЮЩЕ, ВЕСЕЛІА БЖТВЕННАГВ СРЦА НАПОЛНЕМЪ, ДУШЫ ПРОСВѢЩАЕМЪ, И ОУМЪ ѠЗАРАЕМЪ. ТѢМЪ ПРЕСВѢТЛУЮ ТВОЮ ПАМАТЬ ПѢСЕНЬМИ СЛАВИМЪ, И СТЪЮ РАКУ МОЩЕЙ ТВОИХЪ ВѢРОЮ ѠБЛОБЫЗАЕМЪ, МОЛАЩЕМА: МЛТВАМИ ТВОИМИ [КО БГЪ],*7 ПОЛУЧИТИ ЖИВОТА ВѢЧНАГВ СВѢТЛОСТИ. **И нынѣ, бгѡрѣченъ догматикъ, глаголъ тойже:**

ВТО ТЕБѢ НЕ ОУБЛЖИТЪ, ПРЕСТАА ДѢО, КТО ЛИ НЕ ВОСПОЕТЪ ТВОЕГѡ ПРЕЧТАГВ РЖИТВА; БЕЗЛѢТНУ БО Ѡ ѠЦА ВОЗСІАВЫЙ СІНЪ СДННОРОДНЫЙ: ТОЙЖЕ Ѡ ТЕБѢ ЧТЫА ПРОИДЕ, НЕЗРЕЧЕННУ ВОПЛОЩЕА: СЪСТЕСТВОМЪ БГЪ СЫНЪ, И СЪСТЕСТВОМЪ БЫВЪ ЧЛВКЪ НАСЪ РАДИ, НЕ ВО ДВОЮ ЛИЦУ РАЗДѢЛАЕМЫЙ, НО ВО ДВОЮ СЪСТЕСТВУ НЕСЛІТНУ ПОЗНАВАЕМЫЙ. ТОГО МОЛИ, ЧТАА, ВСЕБЛЖЕННАА, ПОМИЛОВАТИСА ДУШАМЪ НАШИМЪ.

Входъ. Прокіменъ днѣ и чтѣніа три.

Премърости соломѡновы чтѣніе [глава ѣ].

ПРѢВНЫХЪ ДУШЫ ВЪ РДУЦѢ БЖІЕЙ, И НЕ ПРИКОСНЕТСА ИХЪ МЪКА. НЕПЦЕВАНИ БЫША ВЪ ѠЧЕСТВѢХЪ БЕЗУМНЫХЪ ОУМРЕТИ, И ВМѢНИСА ѠСЛОВЛЕНІЕ ИСХОДЪ ИХЪ. И СЖЕ Ѡ НАСЪ ШЕСТВІЕ СОКРѢШЕНІЕ, ѠНИ ЖЕ СДТЬ ВЪ МІРѢ. ИБО ПРѢДЪ ЛИЦЕМЪ ЧЛВКЧЕСКИМЪ АЦЕ И МЪКУ ПРИИМДТЪ, ОУПОВАНИЕ ИХЪ БЕЗЕМЕРТА ИСПОЛНЕНО. И ВМАЛѢ НАКАЗАНИ БЫВШЕ, ВЕЛИКИМИ БЛГОДѢТЕТЕЛЬСТВОВАНИ БУДУТЪ, ГЛКВ БГЪ ИСКУСИ А, И ѠВЕРѢТЕ ИХЪ ДОСТѡЙНЫ СЕБѢ. ГЛКВ ЗЛАТО ВЪ ГОРНИЛѢ ИСКУСИ ИХЪ, И ГЛКВ ВСЕПЛОДІЕ ЖЕРТВЕННОЕ ПРИАТЪ А. И ВО ВРЕМА ПОСѢЩЕНІА ИХЪ ВОЗСІАЮТЪ, И ГЛКВ ИСКРЫ ПО СТЕБЛІЮ ПОТЕКУТЪ. СЪДАТЪ ГЛЗЫКОМЪ, И ѠБЛАДАЮТЪ ЛЮДЬМИ, И ВОЦРІТСА ГДЪ ВЪ НИХЪ ВО ВѢКИ. НАДѢЮЩІЕСА НАНЪ, РАЗУМЧЮТЪ ИСТИНУ, И ВѢРНИИ ВЪ

*7 додато према србско-словенском тексту.

любви́ превѣдѣтъ ѿ мѡ: ѿакѡ блѣтъ и мѣтъ въ прѣбныхъ ѿгѡ, и посѣщеніе ко и́звѣранныхъ ѿгѡ.

Премѣрости соломѡновы чтѣніе [главы ѿ и ѿ].*8

Прѣвнцы ко вѣки живѣтъ, и въ гдѣ мзда ѿ ихъ: и попечѣніе ѿ ихъ оу вѣшнагѡ. Сегѡ ради прѣимѣтъ црѣтвѣ блѣголѣпѣа, и вѣнець доброты ѿ рѣки гдѣни: занѣ десницею покрѣетъ ѿ, и мѣшцею зацѣнтѣтъ ѿ ихъ. Прѣимѣтъ всеорѣжѣ рѣніе своѣ, и коорѣжитъ тѣвѣрѣ въ мѣстѣ врагѡмъ. Облечѣтѣа въ бронѣ правды, и возложѣтъ шлѣмъ, ѿдѣз нелицемѣренъ. Прѣимѣтъ цѣнтъ неповѣдѣмый преподѡбѣе. Пощетрѣтъ же напрѣсныи гнѣвѣ ко ѡрѣжѣе: спобѡретъ же съ нѣмъ мѣрѣ на бездѣмныа. Поидѣтъ праволѣчныа стрѣлы мѡлнѣнны, и ѿакѡ ѿ блѣгокрѣгла лѣка облѡкѡвъ, на намѣренѣе полетѣтъ. И ѿ каменомѣтныа ѿрости испѡлнь падѣтъ грады. Вознегодѣтъ на нѣхъ вода морскаа, рѣки же потопѣтъ ѿ наглѡ. Сопротѣвѣ стѣнетъ ѿмъ дѣхъ сѣлы, и ѿакѡ вѣхоръ развѣетъ ѿ ихъ, и ѡпѣстошѣтъ всю зѣмлю беззакѡнѣе, и слодѣнство превратѣтъ прѣтѡлы сѣльныхъ. Слѣшѣте оубѡ црѣе, и раздѣлѣйте, навѣкнѣте ѿдѣи концѣвъ землѣ. Вѣдшѣте держѣщѣи мнѡжѣствѣа, и гордѣщѣнѣа ѡ народѣхъ ѿзѣкѡвъ, ѿакѡ данѣ ѿтъ ѿ гдѣа держѣва вѣмъ, и сѣла ѿ вѣшнагѡ.

Премѣрости соломѡновы чтѣніе [глава ѿ].

Прѣвникъ ѡще постѣгнетъ скончѣтѣа, въ покѡн вѣдетъ. Стѣрѡсть бо ѿтнѣа не мнѡголѣтна, ниже въ числѣ лѣтъ ѿсчитѣетѣа. Сеѣдѣна же ѿтъ мѣдрѡсть члѣвѣкѡмъ, и вѡзрастѣ стѣрѡсти, житѣе нескѣрѣное. Блѣгодѣденъ бѣовѣи бѣвѣа, возлюбленъ бѣстѣ, и живѣии посреѣ грѣшникъ прѣстѣвленъ бѣстѣ. Вѡсхѣнѣнъ бѣстѣ, да не слѡба и́змѣнѣтъ рѣзѡма ѿгѡ, илѣ лѣстѣ прѣльстѣтъ дѣшѡ ѿгѡ. Рѣчѣніе бо слѡбы помрачѣетъ дѡвѣраа, и парѣніе пѡхѡти прѣмѣнѣетъ оумъ неслѡбнѣвъ. Скончѣвѣа вѣмѣлѣ, испѡлни лѣтѣа дѡлга: Оубѡдна бо вѣ гдѣи дѣшѡ ѿгѡ. Сегѡ ради потѣцѣа ѿ средѣ лѣкавѣствѣа. Лѣдѣе же вѣдѣвѣше, и не

*8 друга паримѣја дата према срѣско-словенском тексту, а у изворнику: Прѣтѣчѣи чтѣніе [главы ѿ и ѿ]. Пѣмѣтъ прѣвнагѡ съ похвалѣми, и блѣвѣніе гдѣне на главѣ ѿгѡ:

разумѣвше, ниже положше въ помышленїи таковоѡ: ѡакѡ бл҃гѡтъ и мл҃тъ
въ прѣбныхъ ѡгѡ, и посѣщенїе во избранныхъ ѡгѡ.

На лѣтїи: стїхїры самогласны. Гласъ ѡ:

Ѧвѣшнїа бл҃гѡти, и вѣимъ ѡсїанїемъ, пресвѣтелъ храмъ бг҃ѡ
показалъ ѡсї, оукрашенъ добродѣтельми, милѡтїне, красенъ
бг҃ови добрѡтою былъ ѡсї, гл҃голы жїзни вѣчныа, преблженне, въ ѡцѣ
твоѡмъ прїалъ ѡсї, и незаходимый возеѡ тебе свѣтъ, приносѡщное
веселїе воспрїемъ: и дѣже анкѡеши со аг҃лы, ѡкрестъ цр҃ь и гд҃а, ѡгоже
ѡакѡ ѡдинаго бл҃годѣтелъ мл҃тва быти, бг҃оносѡ, молї всецїеннѡ твоѡ
памѡть праздноушимъ: ѡставленїе грѣхѡвъ сїмъ испросї, и дш҃амъ
нашимъ велїю мл҃тъ. [Гласъ в:]*9

Свѣтло имѡй житїѡ, свѣтиши ѡчествѡ твоѡмѡ: нигдѣже бо градъ и
страна, и дѣже долгїа рѡкї твоѡа простѣртїемъ вѣтвенныа цѣркѡи
не надалъ ѡсї, во ѡма бо перѡмѣника стѣфана ѡтенъ храмъ сотѡорїалъ
ѡсї, и дѣже мѡсїей бг҃овидѣнїа сподобилъ, и кѡпннѡ ѡгнѡмъ горѡше
неѡпальнѡ, и и дѣже ѡтнѡа стрѡсти свѣхъ вѡка подѡтъ, храмы добрѡтами
оукрасилъ ѡсї: и безплѡтнымъ сїламъ ѡ ѡснованїа ѡбїтель надалъ ѡсї:
въ цр҃иградѣ же ктѡ и зѡчтѣтъ и испѡвѣстѡ ѡлика бл҃гѡа содѣалъ и
надалъ ѡсї цр҃кви вѣтвенныа, страннопрїимницы больнымъ же и
немоцнымъ во оупокоенїе и исцеленїе: и сїхъ неѡискѡднымъ богатствѡмъ
оубѡзїалъ ѡсї. во адѡнестѣй горѣ, своѡгѡ сї ѡчестѡа ѡбїтели, прѣчтенъ
храмъ во ѡма вѡмѡре ѡ ѡснованїа воздвїглъ ѡсї, ѡже зрѡцыа ѡгѡ во
оудивленїе и чѡдо прїѡдїтъ. въ слѡвномъ же градѣ солѡнѣ, прѣчтнѡ
ѡбїтель сотѡорїалъ ѡсї во ѡма прѣстѡйа трїцы, ѡже предѡа со свѣми
стѡими, молї спїстї и прѡсвѣтїти дш҃ы наша. Гласъ г:

Истѡкаѣтъ ѡакѡ мѡроположница красна чѡдѡснѣ, вѣтвеннаа рѡка
нмоцїей твоїхъ, стѣфанѡ, исцеленїй стрѡамн дш҃ы ѡбл҃гѡдѡхѡуци
чтѡщнхъ тѡ: хрїтѡвою бо бл҃гѡтїю, ѡакѡ неѡесѡтвенными ѡрѡмѡты
ѡбогатїалъ ѡсї лѡди твоѡа, бл҃гѡдѡханїе приноснѡтнѡе дѡрѡа, вѣрою

*9 додато према срѡско-словенскомъ текстѡ.

притека́ющымъ. ЧѢ́МЖЕ НАСЛА́ЖДШЕСА, СѢ́Е, ПРЕЧѢ́ТНЫ́ХЪ И БЖѢ́ТВЕННЫ́ХЪ МОЩЕ́Й ТВОИ́ХЪ, ВѢ́РНѠ МО́ЛИМСА: О́ЧЕСТВѢ́ ТВОЕМѢ́ ИЗБА́ВИТИСА НАЛЕЖА́ЩИХЪ БѢ́ДЪ, И БЕЗБО́ЖНЫ́ХЪ А́ГАРАНЪ НАСИ́ЛІА. НЕПРЕСТА́ННѠ МОЛА́СА ВСѢ́ХЪ ВЛѢ́ЦѢ́ И БГѢ́, МИ́РЪ ДА́РОВА́ТИ ГЛѢ́БОКЪ СТА́ДѢ́ ТВОЕМѢ́. [Гла́сѣ Ѧ́:]*¹⁰

БЖѢ́ТВЕННАГО ДХА́ БЛГѢ́ТІЮ СО́БРАНИ ВЕСЕЛА́ЩЕСА, ПРИ́ИДИТЕ ПОКЛОНИ́МСА, И ВОСПО́ИМЪ СОГЛАСНѠ, ПОДО́БНИКИ [ИЕСЕ́ЕВА КО́РЕНЕ]*¹¹ ѠРА́СЛИ, БГО́СЛАЖДЕ́ННЮ*¹² ВѢ́ТВѢ́, ЛО́ЗѢ́ БЛГОУ́ЧІА, СѸ́МЕО́НА ОУ́БЛЖА́ЮЩЕ. Ѡ НЕГѠ́ЖЕ РОДИ́СА ЧИСТО́ТНЫЙ СА́ВКА ВСЕЦѢ́ННЫЙ, И ИЗРА́СТѢ́ Ѡ СІ́ХЪ ЖЕ НА́МЪ ДВО́ИЦА БГО́НЗЕРА́ННАА, СѢ́А ЖЕ И ДІ́ВНА, БГО́НО́СНА И ВСЕБЛЖ́ЕННА, ЧЕЗОНМЕ́НІТА СТЕФА́НА И Ѣ́Д[И]НОУРА́ВНА: И ВСѢ́ХЪ ВКѢ́ПѢ́, СОШЕ́ДШЕСА ПОХВА́ЛИМЪ ГЛЃОЛЮЩЕ: Ѡ! БГО́НО́СНИ И МНОГОХВА́ЛЬНИ, О́ЧЕСТВА СВОЕГѠ́ ТВѢ́РДИ ПОВѠ́РННИЦЫ, [Ѡ! СВГѢ́А ДВО́ИЦЕ]*¹³ ВЪ́ ІА́ВИТЕСА МЫ́СЛЕННЫА ЦР́КВЕ СВѢ́ТІЛЬНИЦЫ, И ЦР́КВЕИ ВОЗДА́ВІЖЕНІЕ, СѢ́ИТЕЛЕ́И ВЕЛЕЛѢ́ПОЧА, ЦР́КОЕ ВѢ́НЦЕ́ВЪ ОУ́КРАШЕ́НІЕ, ЛЮДЕ́И ОУ́ЗАКОНЕ́НІЕ, ИНОКѠ́ВЪ СОБРА́НІЕ, НИ́ЩИХЪ ОУ́ТѢ́ШЕ́НІЕ, ВЕ́АКОЮ ДОБРОДѢ́ТЕЛІЮ БОГА́ТІИ: ОУ́ ХР́СТА́ ПРЕДСТО́АЩЕ, ПРИЛѢ́ЖНѠ МОЛІ́ТЕСА, ХР́ТОЛЮБИ́ВЫМЪ ЦР́́ЕМЪ ДА́РОВА́ТИ НА СОПРОТІ́ВНЫА ПОВѢ́ДѢ́ И МИ́РЪ ГЛѢ́БОКЪ, И ДУ́ША́МЪ НА́ШЫМЪ ВЕ́ЛІЮ МЛѢ́ТЬ.

Гла́ва, гла́сѣ Ѣ́:)*¹⁴

СВѢ́ТНО́СНАА ТВОА́ ПА́МАТЬ, СЛ́НЕЧНАА ѠБЛИСТА́ЕТЪ ДАРѠВА́НІА, И ПРОСВѢ́ЩА́ЕТЪ СР́ЦА́ ВѢ́РОЮ ПРИХО́ДАЩИ́ХЪ КЪ БЖѢ́ТВЕННОМѢ́ ТВОЕМѢ́ ХРА́МѢ́, ИДѢ́ЖЕ ЛЕЖІ́ТЪ ЧѢ́ТНАА РА́КА МОЩЕ́Й ТВОИ́ХЪ: И ВСѢ́ХЪ НА́СЪ ПРИЗЫВА́ЕТЪ, О́БИЛНЮ́ ТРАПЕ́ЗѢ́ ПРЕДА́ГАЮ́ЩИ, ДХ́ОВНЫА СИ́ЕДИ ДА НАСЫ́ТИМСА СО СЦѢ́ННИКИ, И КНА́ЗИ ЛЮДЕ́И, И СО ВСѢ́МИ ВѢ́РНЫМИ, ПРАЗДНЮ́ЩЕ ВЪ ПА́МАТИ БГО́НО́СНАГО СТЕФА́НА, И ВЕСЕЛА́ЩЕСА ВОЗЗОВЕ́МЪ: ДУ́ШЫ ПРѢ́ВНЫ́ХЪ ВЪ РѢ́ЦѢ́ БЖ́ІЕЙ, НА́МЪ ЖЕ ДА́РОВА СѢ́ЫА И́ХЪ МО́ЩИ, ІА́КѠ СОКРО́ВНИЦЕ́ МНОГОЦѢ́ННОЕ: И ЧѠ́Е СОДЕРЖА́ЩИИ КРАСѢ́МСА, ІА́КѠ ОУ́ТВА́РІЮ ЦР́́КОЮ: НО ІА́КѠ ТР́ЦѢ́ СО А́ГГЛЫ́ ПРЕДСТО́ИШИ, МИ́РЪ ЗЕМЛ́И НА́ШЕЙ И́СПРОСИ́, И ДУ́ША́МЪ НА́ШЫМЪ ВЕ́ЛІЮ МЛѢ́ТЬ.

^{10*} додато према србско-словенском тексту.

^{11*} додато према србско-словенском тексту.

^{12*} измењено према србско-словенском тексту, а у изворнику: БГО́СЛАЖДЕ́ННЫА.

^{13*} додато према србско-словенском тексту.

^{14*} глас литијског Славника измењен према србско-словенском тексту, а у изворнику глас 4.

И нынѣ, вѣрѣнъ, гласъ твойже:

Радѣйся, двере вѣи: радѣйся, дѣво престѣла, чита: радѣйся, влчце, спсѣніе міра: радѣйся, стѣно и пристанище, и покрове душъ нашихъ.

На стѣхобнѣ: стѣхѣры, гласъ ѿ.

Пѣ: Званый свѣше:

Вышнихъ возжелѣхъ єси блгъ полчѣти, ѣкѡ црѣтковахъ на земли прѣнѡ: просѣвахъ блгочѣтемъ, црѣтѣа нѣнагѡ сподобилѣ єси. тѣмже хрѣтѡсѡ возжелѣ [добрѡтѣ]*¹⁵ души твоеѡ, и велѣхъ въ тѡ, и былѡ єси ємѣ красное ѡбѣтелище: съ нимже црѣтвѣши радѣхѣ, и насыщѣхѣ незырѣннагѡ свѣта, со всѣми стѣми: єгѡже молѣ спсѣти и просвѣтити души нашѡ.

Стѣхъ: Прѣнѣкѡ ѣкѡ фѣнѣхъ процвѣтѣтѣ, * ѣкѡ кѣдрѡ, ѣже въ лѣванѣ, ѡумножитѣ.*¹⁶

Пребезначальне црѣ, црѣтѣа вышнагѡ сподоби, ѡ всеѡ души ѡгѡдника твоегѡ почитающихъ: єамъ бо рѣхъ єси: єнце вѣмъ славащѣа мѡ прославити, слава бо єсть ѡчѣа прѣте сынѡвнее. тѣмъ ѡуєрднѡ потцѣмѣ повѣдѣ плѣщѣе рѣками, и любовѣю прѣтѣнимъ къ рѣцѣ моцѣєн єгѡ стѣхъ, тѣплѣ ѡблѡбызѡюще, и велѣгласнѡ возопѣемъ: ѡ! стѣ, испросѣ ѡу влѣки хрѣтѡ, душѡамъ нашѣмъ велѣю млѣтѣ.

Стѣхъ: Дѣвенъ бѣ въ стѣхъ своѣхъ, * бѣ ѣнлѣвѡ.*¹⁷

Даровѣхъ єси, гдѣ, блгочѣтѣвомѣ твоемѣ ѡгѡдникѣ: дѣдовѣ крѡтость, солѡмѡновѣ мѣдрѡсть, кѡнстантѣново блгочѣтѣе, и ѡплѣское православіе, ѣкѡ црѣи црѣ, и гдѣстѣвѣющихъ гдѣ. тѣмже, твое члѣвѣколѡбное смѡтрѣніе славимъ: ѣнсе всеєильне, спсе душъ нашихъ.

^{15*} додато према србско-словенском тексту.

^{16*} Пс. 91,13.

^{17*} Пс. 67,36а.

Гла́ва, гла́сѡ ѿ:

Сѣ́а́нїе пресвѣтлоє, свѣзда незаходїмаа, ѡбїлаа єси Ѡчествѣ
твоемѣ, о́треневакѡ кѡ незаходїмомѣ єнцѣ, вѣцѣ: ѿ ѡтѣдѣ
ѡзарїлаа єси дѣа сѣ́агѡ бл҃гтїю. со сѣ́остїю бо скончавѣ твою́ жїзнь, со
сѣ́ымн вселїлаа єси: ѿ сѣ́енїа ѿ просвѣщенїа исполнь бѣвши, ра́ка
моцїей твоїхѣ, зарю́ бж҃твенныхѣ ѿсцѣленїй свѣтлаѡ пристѣпающымѣ
всєгда ѿсчюаєтѣ: сѣ́рѣй различныхѣ тьмѣ ѡгонѡа, ѿ свѣтомѣ
невечернимѣ просвѣцаа по долгѣ восхваляющихѣ тѣ, б҃гоносе стѣфа́не.

ѿ ны́нѣ, б҃го́рченѣ, гла́сѡ то́йже:

Невѣснаа пою́тѣ тѣ, ѡбрадованнаа мѣн безневѣстнаа: ѿ мѣ
славослѡбнмѣ неизлѣдованное твоє рж҃твѡ, вѣце: молї сѣ́стїла
дѣшамѣ на́шымѣ.

На бл҃гвѣнїи хлѣбѡвѣ: тропáрь, гла́сѡ ѿ:

Ты на землї вєдѣшнѡ хр҃та возлюбївѣ, ѿ того́ запѡвѣди
соблюдаа, ѡкѡ рѣка бл҃гоутрѡбїемѣ ѿзсѡхшихѣ ницетѡю богáтнѡ
напоїлѣ єси: ѿ люди твоѡ снабдѣлѣ єси, ѿ ра́ка моцїей твоїхѣ
бл҃гоуханныѣ цѣльбѣ вѣмѣ подаваєтѣ: сєгѡ ра́ди, сѣ́е, мо́лимсѣ, ѿспросї
дѣшамѣ на́шымѣ вєлїю мѣтѣ. [Два́жды.] **ѿ:**

Бце дѣо ра́дѣсѣ, бл҃гтнлаа мѣе, гдѣ сѣ́ тово́ю: бл҃гвѣна ты вѣ
женáхѣ, ѿ бл҃гвѣнѣ пло́дѣ чрѣка твоегѡ, ѡкѡ сѣ́а роднлаа єси дѣшѣ
на́шихѣ. [Ѣ́дїножды.]

НА ѠТРЕНИ.

На Б҃гѣ, гдѣ: тропáрь сѣ́агѡ, гла́сѡ ѿ:

Ты на землї вєдѣшнѡ: [Два́жды.]

Гла́ва, ѿ ны́нѣ, б҃го́рченѣ, гла́сѡ то́йже:

Тѣ ходáтайствѡвакшю сѣ́енїе рѡда на́шегѡ, воспрѣ́аемѣ вѣце дѣо:
плѡтїю бо ѡ тебе́ воспрїа́чѡю, снѣ́ твоѡ ѿ б҃гѣ на́шѣ, кр҃пѡмѣ
воспрї́имѣ стрáстѣ, ѿзбáвн на́сѣ ѡ тлї ѡкѡ члѣ́колюбѣцѣ.

По ѡ-й стѣхослѡвѣи: сѣдѡленъ, гласъ г.

Пѡ: Красотѣ дѣствѡ твоегѡ:

Насажденъ въ домѣ гдѣни, добродѣтели бѣгоплѡдѣе прозѡблѡ ѣси: прѣемъ бо нѣное сѣма бѣгодѣхновѣнне, сердѣчною браздѡю класъ красѣнъ воздѣлалъ ѣси, оумѣ напнтѡюць, ѡ дѡшѣ ѡ срѣце веселѡць. тѣмже по долгу пѡмѡтъ твою возхвалѡемъ, ѡкѡ да мѡтѡвами твоими вѣчныхъ мѡкъ ѡзбѡвимъса. [Дѡвѡжды.]

Слѡва, ѡ нынѣ, бѣорѣченъ, гласъ тѡйже:

Красотѣ дѣствѡ твоегѡ, ѡ пресвѣтлѣи чѡтѣ твоѣи, гаврѣилъ оудивѣса, вопѡше тѣи, бѣце: кѡю тѣи похвалѣ принесѣ достоѡннѡ; чѡто же вознменнѡ тѡ; недѡумѣваю ѡ оужасѡюса. тѣмже ѡкѡ повелѣнъ бѣхъ, вопѡю тѣи: радѡисѡ, блѣтнаѡ.

По ѣ-й стѣхослѡвѣи: сѣдѡленъ, гласъ д.

Пѡ: Оудивѣса ѡвѣнфъ:

Проѡша двѡбра дѣла твоѡ, ѡкѡ слнце многѡсвѣтлѡе на нѣси ѡ нѣземли, бѣгонѡсе стѣфанѣ, дѣло мѡсленное дѡшѣ твоѡ кѡ нищымъ посѣавъ мѡтѡвнѡ: ѡ оубѡзнѡшасѡ тѣи плѡды живѡтѡни, ѡ въ вѣчныхъ житѡницахъ собралъ ѣси ѡ ѡбѣлѣи нѣнагѡ богѡтѡтѡва. тѣмъ, стѣе, бѣгодѡхнѡнаѡ рѡка мѡщѣи твоѡхъ, вѣтѣмъ ѡсѣлѣнѣе неѡскѡднѡ подаѡетъ. [Дѡвѡжды.]

Слѡва, ѡ нынѣ, бѣорѣченъ, гласъ тѡйже:

Оудивѣса ѡвѣнфъ, ѣже пѡче ѣстѡтѡвѡ зрѡ, ѡ вѡнимѡше мѡслѡю ѡже на рѡнѡ дѡждѡ, въ безсѣменнѣмъ зачѡтѣи твоѡмъ, бѣце: кѡпинѣ ѡгнѣмъ неѡпалѡннѡ, жѣзлѡ ѡрѡновъ прозѡбшѣи, ѡ свѡдѣтѡлѡстѡвѡ ѡбрѡчѡникъ твоѡ ѡ храниѡтель, сѣѣнѡнѡмъ взыѡашѣ: дѡ раждѡетъ, ѡ по рѡтѡвѣ пѡки дѡю преѡывѡетъ. **По полѡелѣн, велѡчѡнѣе:***¹⁸

Велѡчѡемъ тѡ, стѡй ѡ прѣкѡный крѡлю сѣрѡвскѣи стѣфанѣ [млѡтѡнѣ], ѡ вѡчѣемъ стѡю пѡмѡтъ твою: тѡ бо мѡлиши ѡ насъ хрѣтѡ бѣгѡ нѡшего.

^{18*} додѡто преѡа „Великомъ типѡку“ прѡтоѡереѡа Василиѡа Нѡколаѡеѡиѡа, 4-то испрѡвѡено ѡ допѡуѡено издѡнѣ, Сѡ. архѡиѡер. Сѡнодъ СѡПЦ, Бѡегрѡдъ 1984. г. стр. 235

Ѳаломъ избранный: Оуслышите сѣа, вси ѡзыцы:*19

По полъелѣн, сѣдаленъ, гласъ ѿ.

Пѡ: Повелѣнное тайно:

Ѧкъ пречѣтноѡ и бжѣтвенноѡ слоѡа каменїе, ѡкъ прекрасноѡ цвѣтїе бѣлѡчѣтїа, и ѡкъ многосвѣтлыа свѣзды ѿ запада возсѣасте, и зѣмлю ѡчестѡа своегѡ просвѣтїсте, срѣа людеѡ своѡхъ оуяснїсте, и скїптры влчестѡа добрѣ правѡще оутвердїсте, и стїители велелѣпно прослѡвїсте. чѣмъ сошедшеа, по долгу въ пѣснехъ достѡпно восхвалимъ сдѣбѡю двѡнцѡ съ бѡмѡдрою ѡленѡю: тїи бо намъ теплїи повѡрнїцы сѣтъ. **[Дѡжды.]** **Гласъ, и нынѣ, вѡрѡченъ, гласъ тѡже:**

Повелѣнное тайно прїемъ въ рѡзмѣ, въ крѡвѣ ѡсифовѣ, тѡцѡанїемъ предѣа безплѡтнїи, глѡбола къ нескѡбращнѣи: приклонївїи сѡждѣнемъ нѣа, вѡтѡаѣтѡа неизмѣнно вѣсь въ тѡ. ѡбоже и вїда въ ложеснахъ тѡнѡхъ прїемша рѡвїи зрѡкъ, оужасѡюа зѡати чевѣ: рѡдѡа, невѣсто неневѣстнаа.

Степѣнна, ѡ-и антїфѡнъ ѡ-гѡ гласъ.

Прокїменъ, гласъ ѡ:

Прѣннїкъ ѡкъ фїнїзъ процвѣтѣтъ, * ѡкъ кѣдръ, иже въ лївѡнѣ, оумножитѡа.*20

Стїхъ: **Насаждѣни** въ домѡ гѡни, * во двѡрѣхъ бѡа нашегѡ процвѣтѣтъ.*21

Ѧвѡлїе ѿ ѡвѡнна, зачѡло ѡс.*22

По ѡ-мъ Ѳалмѣ: стїхїра, гласъ ѡ:

Прїидїте днѣсь хрѣтонменїтїи, зарю дѡбнѡю воспрїимше просвѣтїмѡа, и дѡха сѣагѡ блѣтїи напѡлнимѡа: ѡвнїа бо намъ бѡнобнїи стѣфанъ, ѿ нескѡднѡхъ сокрѡвнїцъ богѡтѡа дѡры намъ

19* Пс. 48,2.

20* Пс. 91,13.

21* Пс. 91,14.

22* у разним срѡско-словенским преписима дају се други стихѡи за Прокїмен, као и друго читања из Јеванѣльѡ: ѿ лѡкнї, зачѡло ѡс.

подаваѣмъ. тѣмъ, сошедшею кѣпнѣ, по достоѣннѣю того похвалимъ: сѣй бо намъ мѣти богатыѣмъ подателъ, цркви прѣкрасное оустроѣннѣе, стѣпителей оутварь цркви, ѿночествующихъ доброе снабдѣннѣе, ѿ людѣй своихъ великое оутвержденнѣе: хрѣсту предстоѣ мѣлителъ, стѣпнѣмъ душамъ нашимъ.

Ванѣнъ вѣцѣ, на ѿ, гласъ ѿ. Ирмосъ: Вѣдѣ прошедъ:

И стѣгѣ, на ѿ, гласъ ѿ, ѿгѣже краегранѣннѣе:

Славѣ твѣ плетѣ вѣнцѣ вѣнчннѣ хрѣтовъ.

Пѣснь ѿ. Ирмосъ:

Вѣрѣ оустѣ моѣ, ѿ наполеннѣмъ дѣа, ѿ слово ѿрыгнѣ цркви мѣри, ѿ ѿвѣннѣ свѣтлѣ торжествѣмъ, ѿ воспоѣ радѣмъ тоѣ чдѣмъ.

Слово мѣ подаждѣ радѣма, слово бжѣи, ѿ маши бо богатство мѣрдѣмъ, да ѿ азъ душѣнагѣ*²³ мрака ѿзбѣгнѣмъ, скѣрнѣ же оумѣмъ ѿчнстнѣмъ, достоѣннѣмъ воспоѣ твоегѣ оубѣдннѣ.

Людѣмъ твоимъ ѿ ѿности показѣмъ сѣи прѣславнѣмъ, прѣвѣжннѣ стѣфанѣ, въ мужествѣ твѣрднѣ, въ бранѣхъ крѣпкнѣ, ѿ въ вѣдѣмъ*²⁴ непѣднѣмъ.

Адамѣнта твѣрдѣннѣ [ѿ столпѣ крѣпчѣннѣ]*²⁵ ѿвѣннѣ сѣи, вѣжннѣ, вѣвѣрою крѣпкою ѿ надеждою вѣгѣо: сѣгѣмъ раднѣ оубѣдѣннѣ твѣмъ вѣнцѣ хрѣтовъ, ѿ цркви сѣи ннѣмъ во вѣкнѣ. **Бѣорѣннѣ:**

Слѣкѣ намъ радѣсти ходѣтнѣ ѿвѣннѣ сѣи, всенѣпорѣчнѣмъ, ѿкѣмъ прѣемнѣ ѿполнѣннѣ сѣгѣмъ бжѣтѣ: тѣмъ же вснѣ твѣмъ радѣннѣ, ѿкѣмъ ѿгѣмъ соглѣннѣмъ вѣвѣемъ, бѣорѣдованнѣмъ.

Вѣтѣвѣннѣ: Вѣрѣ оустѣ моѣ:

Пѣснь ѿ. Ирмосъ:

Твоѣ пѣснословѣцѣ вѣе, живнѣи ѿ незавѣстнѣи ѿсточннѣе, лнѣкѣ сѣмъ совокѣплѣшнѣмъ, дѣмъ оутвѣрднѣ: въ бжѣтѣннѣ твоеѣмъ слѣвѣ, вѣнцѣмъ слѣвѣмъ спѣдѣннѣ.

²³* измеѣно прѣма срѣско-словенскомъ текстѣ и сличномъ мѣстѣ у сѣвременнѣмъ рускимъ издаѣннѣмъ, а у изворннѣкѣ: днѣвнѣмъ.

²⁴* у срѣско-словенскомъ текстѣ: повѣдѣмъ.

²⁵* додѣто прѣма срѣско-словенскомъ текстѣ.

И же гóрнагѠ рачи́тель бѣ́вѣ црѣтвѣа, бѣ́женне стѣфа́не, гóрнагѠ [и́]*²⁶
 Премѣ́рнагѠ наслажда́ешисѧ бѣ́женства, и́ црѣ́внѣи ксѣ́хъ [и́]*²⁷ бѣ́хъ
 предѣтoиши.

Ты́ [ѣ́акѠ]*²⁸ пресвѣ́тлаѧ свѣ́здѧ возе́йлаъ є́си Ѡ́ запада,
 Ѡ́заря́ющи лѣ́чѧми [пресвѣ́тлыми]*²⁹ всю́ сербскѠю зѣ́млю, и́ срѣ́цѧ
 вѣ́рныхъ просвѣ́щаюци.*³⁰

Бже Ѡ́ бѣ́а тебѣ́, сѣ́е, врѣ́ченноє икѣ́птро црѣтвѣа до́брѣ [сѣ́е]*³¹
 оу́стрóнаъ є́си, и́ вѣ́ исторѣ́ество возрѣ́стѣлаъ є́си, и́ вѣ́ невечѣ́рній
 свѣ́тъѣи вшѣ́лаъ є́си. **Бѣ́орченъ:**

Бжѣ́а тѧ́ премѣ́ростѣ́, прѣ́чтoє селѣ́нѣе Ѡ́врѣ́тши, Ѡ́ тво́ихъ [ѣ́тѣихъ]*³²
 кро́вѣи ко́плоцѣ́етсѧ, и́ по рѣ́штѣ́вѣ не́тлѣ́ннѠ показѧ́.

Сѣ́дѧленъ, глѧ́сѣи ѿ́.

ПѠ́: Премѣ́рости сло́ва:

Слѧ́вою и́ богѧ́тствомъ бѣ́гоѣ́тѣа, и́ ба́гранницею мно́гоцѣ́нною
 оу́крашѣ́нъ, и́ дѣ́дѣ́имою и́ вѣ́нцѣ́мъ оу́ва́зѣнъ, мѣ́тѣю же и́ прѧ́вдою
 пѧ́че сѣ́хъ про́сѣ́вѣъ, и́стинненъ же бѣ́зсло́бѣнъ, и́ до́бродѣ́телѣю оу́крашѣ́нъ
 ѣ́акѠ во́истиннѠ, и́ бѣ́гоѣ́тѣемъ сѣ́а. тѣ́мже, оу́бѣ́жаемъ тѧ́, и́ сѣ́о́е
 твоѣ́ днѣ́сѣ и́ ѣ́тнóе торжѣ́ствò прѧ́зднѣ́емъ, бѣ́гонóсе стѣфа́не: моли́ хрѣ́тѧ
 бѣ́а, прѣ́грѣ́шенѣи Ѡ́стѧвѣ́нѣе даро́вѧти, чѣ́щѣ́ымъ лю́бо́вию сѣ́ю пѧ́мѧть
 твою́. [Дѧ́ждѧ.] **Слѧ́ва, и́ ны́нѣ́, бѣ́орченъ, глѧ́сѣи тѠ́же:**

ИкѠ дѣ́хъ и́ є́дѣ́нѠ вѣ́ женѧ́хъ, тѧ́ бѣ́зъ сѣ́мене рѠ́ждшѠю бѣ́а плѠ́тѣю,
 и́ всѣ́и оу́бѣ́жаемъ рѠ́ди члѣ́вѣ́честѣ́и: Ѡ́гнь бо вселѣ́сѧ вѣ́ тѧ́ бѣ́жѣ́вѧ, и́
 ѣ́акѠ мѣ́нѣа дои́ши зѣ́ндѣ́телѧ и́ гѣ́а. тѣ́мъ ѧ́ггѣ́льскѣ́и и́ члѣ́вѣ́чѣ́скѣ́и рѠ́дѣ́,
 до́стѠ́йнѠ слѧ́вимъ прѣ́сѣ́о́е рѣ́штѣ́вò твоѣ́, и́ со́глѧ́енѠ ко́пѣ́емъ тѣ́и: моли́
 хрѣ́тѧ бѣ́а, со́грѣ́шенѣи Ѡ́стѧвѣ́нѣе даро́вѧти, по́клѧ́ющѣ́ымсѧ вѣ́рою
 прѣ́сѣ́о́мѠ рѣ́штѣ́вѠ твоѣ́мѠ.

^{26*} додато према србско-словенском тексту.

^{27*} додато према србско-словенском тексту.

^{28*} мој додатак ради осмишљавања.

^{29*} додато према србско-словенском тексту.

^{30*} моја измена, а у изворнику: просвѣщајеш.

^{31*} додато према србско-словенском тексту.

^{32*} додато према сличном богородич(а)ну Канонѧ у савременим руским издањима.

Пѣснь ѡ. Ірмосъ:

Сѣдѡи въ слѡвѣ, на прѣтолѣ бжѣтвѡ, во ѡблацѣ легцѣ, прїиде їисъ превжѣтвенный, нетлѣнною дланїю, и спсе зовѣщыѡ: слава, хрѣте, силѣ твоѣй.

Прослѡвленъ ты въ животѣ быль єси, блжєнне, славою и богѡтѣствомъ гоездѡ, млтгынею же и правдою пѡче сїхъ ѡбїлѡ: сегѡ ради, рака мощєй твоїхъ всегда намъ блгодуханїѡ цѣльбамн срѣцѡ оумѡщѡетъ.

Лежѡщю душѡ моѡ во грѣсѣхъ многїхъ, и во ѡчѡмнїи прилогми вбражїи низверженѡ, ѡбїчаемъ же слабымъ и долгимъ порѣвѡемѡю, воздвїгни, блж[єнн]е,³³ молючисѡ, и свѣтѡ срѣцѡ моѡмѡ низпослї: їакъ да воспѡ пѡмѡтъ твоегѡ оугѡдника свѣтонѡснѡ.

Ѣже по долгу восхвалїти твоегѡ, хрѣте, оугѡдника невозможнѡ намъ єсть, їакъ фїнїѡ бо въ домѡ твоѡмъ процвѣлѡ єсть, и їакъ кѣдрѡ їже въ лїбанѣ оумножнѡ єсть людї своѡ, и ѡбїтѣли мнѡгї їнокѡмъ соствѡнѡ [єсть],³⁴ єже оуднѡлѡтисѡ тебе во стѣхъ твоїхъ. **Бгѡрчєнъ:**

Ты ѡтрѡчѡ намъ далѡ єси, рожденное ѡ прѡрѡчїцы и вѣгомѣре, єгѡже влѡсть на рамѡ, и нарицѡетсѡ їма єгѡ великагѡ совѣта ѡглѡ, бжѣтвенный исаїѡ їснѡ проповѣда.

Пѣснь є. Ірмосъ:

Оужасѡшасѡ всѡчѣскаѡ ѡ бжѣтвеннѣй славѣ твоѣй: ты бо, ненскѡсобрѡчнаѡ дѡ, їмѣла єси во оутрѡбѣ надъ всѣми вѣа, и роднѡ єси безлѣтнагѡ снѡ, всѣмъ воспѣвѡющимъ тѡ, мїръ подавѡющѡѡ.

Оупасїй жезлѡмъ твоѡмъ людї, правдою и крѡтѡстїю, блжєнне, скїптры црѣтвїѡ врднївшемѡ тнѡ добрѣ оугѡднѡ єси, [и]³⁵ сѡзѡбыѡ вѣнцы ѡ негѡ прїимъ, мїръ глѡбокъ пѣвцѣмъ твоїмъ подавѡєши.

^{33*} додато према срѡско-словенском тексту.

^{34*} додато према срѡско-словенском тексту.

^{35*} додато према срѡско-словенском тексту.

Рели́кѡ рачи́тель, [ты сѣе,]*³⁶ бл҃гоѡтѣа бы́лѡ ѿ сѣи, ѿ цѣркѡи бж҃твѣнныа всю́дѡ назда́лѡ ѿ сѣи, ѿже вѡ трѣцѣ б҃гѡ воспе́ваѣтисѡ, вѡ трѣхѡ ѡпосѣаеѡхѡ во ѡднѣмѡ же ѡщестѡѣ: сегѡ ра́ди полѡчи́лѡ ѿ сѣи не́нзгѡл҃о́лннѡю ра́досѣ.

Иако́ пресѡѡтѣлѡ ѿ преддо́брѣнѡ добродѣ́тельми твои́ми, вѡѣмѡ показ́лѡ ѿ сѣи, вѡѣнцѣно́сѣе стѣфа́не. тѣмѡ ѿ мно́госѡгѡбѡи вѡѣнцѡ на нѣсѣхѡ ѡ хр҃тѡ вѡѣнцѣда́телѡ прѡ́лѡлѡ ѿ сѣи. **Б҃ГОУ́ЧЕНЪ:**

Ны́нѣ, ѡтѣаа, твоегѡ раба́ ѿзба́ви ѡ всѡкагѡ ѡвѡстоа́нѣа, тѣреко́лнѣнѣа же ѿ бѡри стѣрѣтѣй: ѿ кѡ твоемѡ прѡстѡ́ннѡцѡ на́стѡви, тѡ бо ѿ сѣи ми́ѣ прѡстѡ́ательница ѿ ѿсправлѣнѣе.

Пѣснь 5. Ирмосъ:

Бж҃твенное сѣе ѿ всеѡтнѡе, соверша́юще прѡзднѣство, б҃гомѡдрѣи, б҃гомѡтѣре: прѡидѣте, рѡка́ми воспе́цимѡ, ѡ неа́ рѡждашагѡсѡ б҃га сла́внѡмѡ.

Цр҃кѡи вѡѣнцѣмѡ оу́ва́злѡа ѿ сѣи, ѿ бж҃твеннымѡ помѡ́занѣемѡ помѡ́занѡ бѡ́вѡ, ѡако́же дѣ́дѡ ѿногдѡ: сегѡ ра́ди, стѣфа́не, мно́жнѡцею оу́ѡгѡблѡе́тѡ тѣѣѣ вѡѣнѡцѡ, ѡако́же вѡ тѣѣѣ добродѣ́тель, пресѡѡтѣлѡ сѣа́ющѡи.

Слѣемѡ ра́досѣи причѡстники твоѡ, хр҃тѣ, ѡпрѡ́гѡ прѡкрасный, [дѡа]*³⁷ тѣзѡимѣнна стѣфа́на, ѡднѡнра́вна ѿменемѡ же ѿ дѣ́ломѡ, сѡ мѡтѣрѣю ѿхѡ прѡкрасною ѡлѣно́ю, ѡшѣ́дшѡа прѡзднѡлю́бѡцы, пѣсньми [сѡхѡ]*³⁸ оу́ва́зѣмѡ.

Вѡѣнцѣно́сѣа [дѡа]*³⁹ пресѡѡтѣлѡа, самѡбѡратна по плѡтѡи, ѡднѡдѡшнѡа ѿ ѡднѡнра́вна, сѡ мѡтѣрѣю ѿхѡ прѡсла́внѡ помѡ́залѡ ѿ сѣи, гдѣи: цр҃тѡѣа вѡѣнцѣ́вѡ оу́дѡстѡ́нѡвѡ, ѿ цр҃тѡѣа нѣнагѡ сѡхѡ спѡдѡ́бнѡвѡ. **Б҃ГОУ́ЧЕНЪ:**

Напра́ви жи́знь мою́, бѡѣе, повѡлѣ́нѡи бж҃твеннымѡи вѡплѡ́щшагѡсѡа ѿзѡ тѣѣѣ слѡ́ва оу́правлѡ́ющѡи: ѿ кѡ свѡѡтѡ на́стѡви, дѣ́ѡ мѡтѣи мѡрѣе, б҃гѡнеѡѡѣсто.

^{36*} додато према србско-словенском тексту.

^{37*} мој додатак ради осмишљавања, нема ни у изворнику ни у србско-словенском тексту.

^{38*} додато према србско-словенском тексту.

^{39*} мој додатак ради осмишљавања, нема ни у изворнику ни у србско-словенском тексту.

Кондакъ, гласъ ѡ.

Пѡ: **И**вѡлѡ ѡсѡ днѣсь:

Ивѡлѡ ѡсѡ ѡ корене вѡгѡгѡ ѡрѡслѡ преслѡвна ѡчестѡѡ тѡоемѡ, и прародѡтелѡмѡ тѡоимѡ новѡобрѡженѡ подобникѡ бѡвѡлѡши, и людемѡ тѡоимѡ ѡвлѡлѡши ѡѡтѡварѡ прекрѡслѡ.

Икоѡ:

Ѡросѡ ми кѡплю слѡва бѡжѡтѡвеннѡю, прекрѡчнѡй слѡве, просѡвѡтѡи ми ѡѡмѡ и ѡрѡце ѡзарѡ, ѡкѡ да достѡйнѡ похѡвалѡ и зрѡднаго вѡ блѡгѡчѡтѡи тѡоегѡ ѡѡгѡдникѡ, добродѡтельми всѡкимѡ пѡче сѡнечнѡхѡ лѡчь сѡлюца, млѡтѡинею же и прѡвѡдою цѡедра, блѡга, крѡтка: и всѡкимѡ цѡѡтѡты блѡгѡтѡными, вѡѡрою, любѡвѡю и надѡждею ѡкѡ рѡсны злѡтѡыми ѡѡкрѡшенѡ. сѡи ѡѡвѡ вѡсѡтъ по ѡвѡѡ: ѡко слѡпѡымѡ, ногѡ хрѡмѡымѡ, ѡтѡецѡ сѡрымѡ, и всѡмѡ зѡщѡитѡникѡ млѡванѡемѡ ѡвѡлѡ. сѡгѡ рѡди надѡ стѡрѡтѡми цѡрѡтѡвѡвѡхѡ, сѡ цѡрѡтѡвѡмѡ рѡзѡмнѡымѡ сѡчетѡлѡ, цѡрѡвѡи всѡхѡ преслѡвенѡ прѡдѡстѡитѡхѡ, и людемѡ сѡоимѡ ѡвлѡлѡетѡ ѡѡтѡварѡ прекрѡслѡ[ѡ].

Ѡвѡнѡзѡрѡи.

[Мѣѡ Ѡкτωѡвріа, вѡ ѡ-й дѣнь.

Пѡмѡтѡ] иже вѡ стѡвѡхѡ, блѡгѡчѡтѡивѡхѡ,
вѡлѡкнѡхѡ и вѡ млѡти и зѡщѡивѡхѡ,
бѡгѡнѡснагѡ стѡефѡнѡ [ѡѡрошѡ вѡторѡгѡ] млѡдѡтѡина,
крѡлѡ всѡлѡ сѡрѡвѡскѡи и помѡрѡекѡи зѡмлѡи.

Ѡтѡихѡ:^{*40}

Вѡ слѡвѡ слѡвѡ стѡжѡ преслѡвнѡю стѡефѡнѡ,
И вѡнѡцѡемѡ вѡѡчнѡмѡ вѡнѡцѡи нѡслѡдова нѡ нѡсѡвѡхѡ.
Вѡ ѡ-й [дѣнь мѣѡ Ѡкτωѡвріа] ѡ житѡлѡ и сѡхѡдитѡ стѡтѡтѡи прѡемлѡ
Нѡ нѡнѡхѡ стѡепѡнь, бѡжѡтѡвеннѡй стѡефѡнѡ.

^{40*} стихови додати према тексту у тѡв. „Московском сѡбѡлѡку“ (1765. г.), а остѡтѡк Сѡнаксѡрѡ према тексту у „Сѡбѡлѡку“ мѡитрополѡтѡ Мѡхѡилѡ (Ѡвѡновѡиѡ).

Он мнѡтїнѡ, въ бѣгоѹтїи великїи и въ мѣти богатыи и бѣгоносный, бѣ младшїи сынѡ краља сербскагѡ о҃роша первагѡ и ѡлены. о҃рошѡ же бѣ третїи сынѡ первокѣнчаннагѡ краља стѣфана, въ иночествѣ сїмѡна. до возшествїа ѡгѡ на прѣтолѡ кралевскїи звѡшесѡ именемѡ мнѡтїнѡ, въ стѣмѡ крѣщенїи полченнымѡ, а по прїѡтїи власти кралевскїа нарицѡшесѡ стѣфанѡ о҃рошѡ вторїи мнѡтїнѡ: стѣфанѡ о҃бо ѡкѡ вѣнчаннїи краль по примѣрѡ дѡди своегѡ, о҃рошѡ же по о҃тцѡ своемѡ: и занѣ добродѣтельнѡ пожнѣ и тѣло ѡгѡ по смѣрти прослѡви бѣ неплѣнїемѡ, сегѡ радї прѡзванѡ вѣстѣ стѣи.

Въ юности своѣи имѣ воспитѡтѣла и настѡвника бѣженнагѡ во архїепїкѡпѣхѡ сербскїхѡ данїїла, мѡжа стѡ и прѣбѡ, въ дѡхѡвнѡхѡ вѣжествїнѡхѡ и въ сїенїемѡ писанїи искѡсна, иже и написѡ и намѡ ѡставїи Родослѡвїе сербскїхѡ кралей и царей до негѡ. сѡдѡще по мѡдрости и некрѣтѣ сегѡ и зѡцнагѡ о҃чтѣла, легкѡ мѡжемѡ составїити сѡдѡ ѡ о҃чїнїцѣ, ѡ качествѣхѡ ѡгѡ о҃умѡ и сїца и ѡ направлѣнїи дѡха ѡгѡ: бѣ бо смиренѡ и крѡтокѡ, мѣтнѡ и прѣвенѡ, миролюбївѡ и воздержѡтеленѡ. за сїѡ добродѣтели похвалѡютѡ ѡгѡ всїи стрѡннїи їстѡрїицы, писѡвшїи ѡ дѣлѣхѡ сербскїа держѡвы. и тѡкѡ мнѡтїнѡ по їстинѣ бѣ мїлѡ и домѡшнїмѡ и ѡкрѣстнїмѡ.

Старшїи ѡгѡ братѡ, именемѡ драгѡтїнѡ, ѡ тоѡжде мѡтерѣ ѡлены, ѡки ипросшенѡ ѡ бѣа, давѡше ѡ себе тѡкожде дѡбрѡю надеждѡ, и родїтели ѡгѡ печѡхѡ ѡ немѡ дѡшелоубѣзнѡ, настѡвляюще ѡгѡ въ бѣговѣрїи, въ стрѡстѣ бѣїи, въ ѣтѡтѣ и въ всѡцѣмѡ бѣгонрѡвїи. исполнївшымѡ же лѣтѡмѡ юности ѡгѡ, вохѡтѣша родїтели сочетѡтїи ѡгѡ законнїмѡ бракомѡ и тогѡ радї ипросїша ѡмѡ въ женѡ дѡцѣрь о҃грскагѡ краља владислѡва, дѣвїцѡ ѡкатерїнѡ. намѣренномѡ бракѡ семѡ ѡцѣ не совершївшѡсѡ, ѡбѣщѡсѡ краль о҃рошѡ прѣжде смѣрти своеѡ о҃устѡпїтїи прѣтолѡ своѡ сынѡ своемѡ драгѡтїнѡ. тоѡжде слѡво давѣ и кралю о҃гркомѡ, рѣкѡ: хоцѡ, да дѡси дѡцѣрь своѡу въ женѡ сынѡ моемѡ драгѡтїнѡ, котѡрагѡ нарицѡю самодержѡвнїмѡ кралемѡ всеѡ сербскїа и помѡрскїа землїи, прѣжде дѡже преселїтїсѡ мѡи къ о҃тцѣмѡ моїмѡ. сїмѡ о҃слѡвїамѡ положѣннїмѡ

соверши́са бра́къ, и драгѣтѣнъ вкѣпѣ со сѣрѣгою своєю и ѿтровоки своими живѣше во дворѣ своихъ родителей, чаѣ воспріѣти ѡбѣщаннаѣ ѣмѣ.

Возмѣжавшѣ же мнѣтѣнѣ ѣакѣ младшемѣ сынѣ, вознамѣриша родители ѣго и семѣ сочетанѣ быти. оѣзнаѣкъ мѣхаѣлъ палеологѣ царѣ греческѣй, ѣакѣ краѣль сербскѣй оѣрошиѣ перѣвый и мѣетѣ сына безбрачнаго, и поеликѣ самѣ быѣвъ въ тѣснотѣ ѡ латѣнѣвъ, оѣже прогнаѣнныхъ и зѣ константинопола, надѣавшеса брачнымиѣ союзоми полѣчѣти сербскѣю корѣженѣю помоѣцѣ: ѣго ради посылѣетѣ младшѣю дѣерѣ свою дѣвѣицѣ ѣнѣ изъ патриархоми и иными многими ѡ дворѣ своеѣ, во ѣже понѣдѣти сербскаго краѣля цѣрѣкою невѣстою. ѡбѣче оѣрошиѣ краѣль, мѣдрѣ и змѣриѣвъ ѡвѣстоѣтельство ѡнаго времеѣне, предпѣстави мѣрныѣ кѣрѣсти своеѣ держѣвы родѣствѣ цѣрѣкомѣ, и тѣакѣ посланѣни вкѣпѣ изъ дѣвѣицею возвратѣшаса ничѣтоже соверши́вше. и мнѣтѣнѣ ѡста безбраченъ ѣще шѣеть лѣтѣ, ѣ потѣомѣ вѣнчаѣса изъ ѣлѣсакѣтою, дѣерѣю оѣгрскаго краѣля ѣндреѣ третѣяго, изъ которѣю роди ѣдинаго сына, и менѣмѣ стѣфѣана, наречѣннаго дѣчѣнскимѣ.

Правѣицѣ краѣлю оѣрошиѣ всею сербскою и помѣрскою землѣю мѣрнѣ и правѣсѣднѣ, ѣще же ѡ своемѣ и ждѣвѣнѣи воздѣвѣиѣвшѣ въ сопѣтанѣхъ велѣлѣпнѣю цѣрѣковѣ во и ма прѣѣтѣя тѣрѣцы, ѣе вѣстѣетѣ наѣнь стѣрѣшѣй сынѣ ѣго драгѣтѣнѣ, трѣвѣѣ ѡ негѣо и исполнѣнѣе даннаго ѡбѣщанѣа, и ѣгда ѡтѣецѣ не хотѣше ѡдѣти ѣмѣ прѣтѣола своеѣ, ѣей полѣчѣвъ ѡ тѣста своеѣ вѣи многи, погна ѡтѣѣа и сразѣса изъ нимѣ на землѣ рекѣмѣй гацѣко, въ нѣнѣшней херцѣговѣнѣ. къ неѣцѣстѣю сынѣ ѡдолѣ ѡтѣѣ и вѣзѣ прѣтѣола ѡтѣѣи на сѣлѣ ѣ родѣтелеѣ заѣчѣи въ градѣ помѣрсѣмѣ драѣчѣ, и дѣе же и скончаѣса лѣѣв-го (1272.) лѣта, сѣдѣѣвъ на прѣтѣолаѣ лѣ лѣтѣ. тѣло ѣго [ѣѣ] ѡнесѣнно и погребѣнно въ цѣрѣкви и мѣ воздѣвѣиѣтѣй хѣрама стѣя тѣрѣцы, въ сопѣтанѣхъ. сѣрѣга ѣго ѣлена пожѣвѣ ѣще лѣта мнѣога въ предѣлѣ назначѣннѣмѣ ѣи въ содерѣжанѣе ѡ драгѣтѣна, и ѣгда соѣтарѣса поѣтѣрѣжена бѣстѣ въ монахѣннѣю въ скадрѣ и не на дѣлѣ въ тѣжѣкѣй недѣгѣ паѣдши, оѣспе ѡ гѣѣ въ дворѣ своемѣ въ мѣстѣ брѣнѣцѣхъ. тѣло ѣѣ пренѣсѣоша ѣтѣни ѡтѣѣи въ монаѣстырѣ градѣцѣ, прѣнѣѣѣ тѣ и

архієпїкпѡ ѡбѣ въ вторѡмѣ и мнлѣтїнѣ сынѣ ѿ, которїи самѣ съ архїєпїкпомѣ и прочїи ѿ клира положи кївѡтъ въ оуготѡванный грѡбѣ.

Похїтїтелю ѡтца прѣтѡла и родїтелю своемѣ слава за бл҃га въздавшемѣ, не бѣ бл҃венно, ниже долговременно владычество: занѣ възвїже рѣкѣ на ѡтца вопреки бжїю законѣ и попрѣ ногѡма свѣзѣ ѡщїеннѡу състествомѣ и бѡмѣ. тогѡ ради высокїи и прѣвнїи сдѣла всѣхѣ оумныхѣ сщїествѣ, ѡмщїа ѿще на земли беззаконїа слодѣсѣвъ, коснѣса тѣла ѿгѡ, да бы смагчїлѣ ѡжесточенное срѣце ѿгѡ и пронзѣлѣ въ немѣ покаїнїе: и ѡнѣ падѣ съ конѣ внѣ града ѿлѣча, сломїи ногѣ, ѿ которагѡ оуазвлѣнїа люте страждѣше. сїѣ мала казнь бѣ начало болѣзньемѣ дѡшесвнїмѣ и сердечнїмѣ, котѡрыѣ ѿ дне на день смѡщїахѣ и терзѣхѣ ѡкаїннѡу совѣсть ѿгѡ: и ѡнѣ, бѣднїи, сїце гл҃блѣше во оумѣ своемѣ: сѣ вїждѣ, гдїи, ѿкѡ прѣвнѣ сїи и всѣ что прѣведно, тебѣ оугѡдно. ѿзъ согрѣшїхѣ, вл҃ко, молю тѣ, ѡчїстї мѣ: ѿзъ беззаконнѡвахѣ ѡслѣнїи мнѣ. заповѣди во закона твоегѡ не послѣшахѣ, занѣ ты рече: иже сло словїтъ ѡтца илї матерѣ, смертїю да оумретѣ.*⁴¹ ѿзъ же ѡкаїннїи прѣстпїхѣ сїе и възвїгѣ рѣкѣ на родїтеля моего, себѣ погѡвїхѣ. въ правдѣ оубѡ сїѣ прїидѡша на мѣ. и такѡ ѡво совѣстїю мѣчимѣ, ѡво же тѣлеснѡу болѣзнїю ѡдержїмѣ, врдѣаетѣ братѣ мнлѣтїнѣ кралеество сѣрвское, оудержѣвъ за себѣ сремѣ съ мѣчѡю, занѣ тыѣ край полѣчїи въ вѣно со дщїерїю крала оугрекагѡ, и жнвѣше пѣрвѣе въ мѣчѣ, поздѣе же преселїса въ сремѣ, и нѣкое время повинѡшесѣ кралу мнлѣтїнѣ, а потѡмѣ прѣмѣнївѣ мѣсли готѡвѣшесѣ паки ѡторгнѣти прѣтѡлѣ ѿ брата: ѡбѣче настоїнїемѣ архїєпїкпа данїїла ѡстѣпїи и примїрїса съ братѡмѣ. сѣ и паки показѣ непокорївїи нравѣ своїи. на концѣ ѡщѣтївѣ ѿкѡ днїе жнтїѣ ѿгѡ оужѣ и зочтѣнїи сѣтъ, по мольбѣ своѣй пострїженѣ бысѣтъ въ монаха и полѣчїи ѿмѣ дѡоктїсѣтъ, и вскорѣе за тѣмѣ прѣмїнѣ въ патѡкѣ третїѣ великопѡстнїѣ недѣли, ѿа-гѡ днѣ мѣрта мѣѣ, а тѣѣ-гѡ (1317.) лѣта. тѣло ѿгѡ [бѣ] пренесѣнно въ монастырь сѣагѡ великомѣчнїка геѡргїа на морѣчи и тѣ погребѣнно. сїи драгѣтїнѣ

^{41*} 2. Моїс. 20,17; 3. Моїс. 20,9; 5. Моїс. 27,16; Приче 30,17; Мт. 15,4; Мк. 7,10;

воздвѣже монастырь рѣчѣ близъ рѣкѣи дрѣны, сѣпрѣга же ѣгѡ созда монастырь трѡношѣ, вѡ предѣлѣ ѡдр[ан]стѣмѡ вѡ поднѡжїи горы гѣчево.

Стефанъ оѡрошиѡ вторѡй милѣтїнѡ, владѣше ѡки крѡль ѡ самодѣржецѡ оѡже ѡ лѣѡѣ-гѡ (1275.) лѣта, ѡженївѡа вторѡе сїмѡнїдою, дѡцѣрїю ѡндронїка, царѡ грѣческагѡ, сѡ неюже родїи сѡна кѡнстантїна, лѣтѣ-гѡ (1303.) лѣта. Ѣнѡ ѡзѣрѡ прїзрѣнѡ вѡ мѣсто пребывѡнїю своѣмѣ ѡ тѣ оѡтвердїи прѣтѡлѡ своѡ. пѣрѡѡю брѡнѣ ѡмѣлѡше сѡ мїхаїломѡ палеологомѡ, котѡрый хотѣше ѡмстїтїи себѣ за безчѣстїе, нанесѣнное ѣмѣ возвращѣнїемѡ дѡцѣре своѣѡ ѡнны, котѡрѡю ѡслѡлѡ бѡше вѡ женѣ милѣтїнѡ, сѣщѣ тогда ѣще небрѡчномѣ. сѣй же бѣгѡчѣтївѡй, вїда себѣ прїнѡждѣнна оѡрѡжїемѡ застѡпїтїи своѣ владѣчѣство, помолїѡа прѣжде сражѣнїѡа сїце: вѣже мѣрднѡй, вѣѣмѡ тѣа скѡраго вѡ мѣтїи ѡ богѡтаго вѡ щедрѡтахѡх: сѣгѡ рѡдїи, дерзѡю кѡ тѣбѣ вѡ смирѣннѣемѡ оѡповѡнїи, занѣ *на тѣбѣ оѡповѡша ѡтѡцѡи нѡши ѡ ѡзѡбѡвилѡ ѣсї ѡ, кѡ тѣбѣ вѡзѡвѡша ѡ сїѡсѡлаѡа, на тѣа оѡповѡша ѡ не постыдѣлѡа. *42 прїзрїи, вѣлко хрїтѣ, ѡ на мѡ, грѣшнаго рабѡ тѡвоѡго, ѡ на держѡвѣ тѡвоѡю мнѣ дарѡвѡннѡю, ѡ зацїтїи мѡа ѡ хотѡщїихѡ похїтїтїи Ѣнѡю, да не рекѡтѡ вѡ гордѡнїи своѣй: пожрѡхомѡ ѣгѡ *43 ѡ пѡмѡть ѣгѡ погїбнѣтѡ сѡ шѡмомѡ. *44

Оѡкрѣплѣнѡ надеждею на гѣа, ѡде сѡ вѡнїи своѡми ѡ разѡнїи сопрѡтївнѡа ѡ вѡзѡ Ѣѡа пѡѡлога, скѡпїе, Ѣѡѡчеѡ пѡлѣ, злѡтѡвѣ, пїѡчацѡ, стѣрѣмнїцѣ, сѣрезѡ, дѡбрьско, кїчѡвѣ, порѣчїе. царѣ мїхаїлѡ нанѡ тѡтѡры, тѣѡрки ѡ фрѡнки ѡ пѡки оѡстрѣмїѡа на бѣгѡчѣтїѡаго милѣтїна, Ѣѡѡчеѡ напрѡснѡ оѡмре, не дошѣдѡ до сѣрѡскїѡа землїи. ѡ хотѡ наѣмнїцы тѡтѡрїи, тѣѡрѡцы сѡ фрѡнки оѡстрѣмїѡа на держѡвѣ сѣрѡскѡю, пѡѣна рѡдїи, Ѣѡѡчеѡ разсѡпѡнїи бѡшѡ, поспѣшѡстѡвѡцѣ гѣѡ.

Вскѡрѣѡ заѡѣмѡ вѡстѡа на бѣгѡчѣтїѡаго крѡла милѣтїна шїшманѡ, кнѡзь бѡлгарскагѡ крѡла смїльѡа, жїѡвшїй вѡ градѣ бѡнѣ [внѡнѣ] вѡскрѡй рѣкѣи дѡнѡа, ѡ внїде со сїлами своѡми до хѡѡстѡна, не далѣче ѡ

42* Пс. 21,5-6.

43* Пс. 34,25б.

44* Пс. 9,7б.

пѣщыскїа патрїархїи, котѡрѡю ѡплѣнїти хотѣше: ѡбаче не возмѡже испѡлнїти єїє, но паче ѡстѡпїи, бѣвѡ пораженѡ и гонїмѡ до тогѡ, їакѡ лишїтїсѡ ѿ мѡ достоѡнїѡ своегѡ. сїиѡ въз такоѡѡї тѣснотѣ припадѡ молѣшесѡ бл҃гоѡтївомѡ и превысокомѡ кра́лю мнѡтїнѡ, да бѡ мѣть сотворїлѡ єз нїмѡ, ѡже и полѡчїи єз возвращенїемѡ своеѡ ѿ мѡ ѡбласти, ѡ свѣрхѡ тогѡ полѡчаєтѡ дщєрь бл҃гоѡтївагѡ нѣдѡ въз неѡѡстѡ сїиѡ своемѡ мїхаїлѡ, бѣвшемѡ во своє вре́мѡ царю̀ бѡлгарскѡмѡ.

Смирївѡ высокоѡѡрнагѡ шїшмана сїце, ѡбрътѣ мнѡтїнѡ жесточѣйшагѡ сѡпостѡта въз ногѡи, татѡрстѣмѡ хѡнѣ, котѡрїи прѡвладѣвѡ бѡлгарскѡю странѡю, грозѣше рѡтїю на ѡѡество нѡше. не надѣѡвѡ кра́лѡ мнѡтїнѡ сїлою ѡрѡжїѡ сотрѣти гѡрдагѡ їзѡычнїка, о҃тѡвердїи любѡвь єз нїмѡ, въз о҃ѡкрѣплѣнїє коєѡ дадѣ въз залѡгѡ сїиѡ своегѡ стѣфа́на, котѡрїи прѡбѡвївѡ о҃ татѡрѡвѡ нѣкое вре́мѡ, бл҃гополѡчнѡ свѡбѡждѡсѡ, возвратїсѡ кѡ ѡтѡѡ своемѡ безвредѡнѡ. ѿгда́ же пѣрен єз тѡрѡкнѡ вѡторгнѡсѡ бѡхѡ въз ромѡнїю, плѣнѣще хрїтїѡны и велїкѡю досѡдѡ тѡворѣще кѡнстантїнопѡлю: тогдѡ прѡбл҃гоѡтївїи стѣфанѡ о҃рошѡ, о҃мѡленѡ бѣвѡ тѣстѣмѡ своїмѡ, царѣмѡ ѡндрѡнїкомѡ, прїїдѣ въз пѡмѡцѡ ѿ мѡ, и ѡчїстїи зѣмлю ѿ вѡрѡварѡвѡ. затѣмѡ о҃тѡвердїи вѣчнїи мїръ єз ѡндрѡнїкомѡ царѣмѡ и бѡлгарскїмѡ кра́лѡемѡ.

Ѧ вѡсѣхѡ странѡ ѡбезѡпѡсївѡ свою̀ держѡвѡ хрїтѡлюбївїи стѣфанѡ мнѡтїнѡ, начѡ здѡти цѣрѡквнѡ и монастырїи ѡ богѡтѡтѡвѡ дарѡвѡннагѡ ѿ мѡ бѡгѡмѡ, и тѡкѡ прѣжде вѡсѣхѡ цѣрѡковѡ хнлѡндѡрскѡю до ѡновѡнїѡ разѡрївѡ, бѡльшѡю создѡ и о҃ѡкраїи, ѿцѣ же и кѣллїи ѡкнѡ цѡрскїѡ пѡлѡтѡ въздѡвїже, о҃тѡвердївѡ нѣхѡ пѡрѡгы прѡтївѡ нападѣнїѡ ѡ внѣ: потѡмѡ ѡбратїи своє попечѣнїє на стѡрѡждѡщїнѡ ѡ болѣзней, и въз самѣмѡ кѡнстантїнопѡли въз мѣстѣ прѡдѡрома въздѡвїже цѣрѡковѡ и дѡмы рѣкше бѡльнїцы [ѡенѡдѡхїи], и снѡвѣдѣ кѣллїи ѡдрѡи и мѡгкнїи постѣли рѡднѡ бѡльнїхѡ, прїстѡвнѡ же и вѡрѡчїи и послѡшнїкнѡ. рѡкнѣ и въз їєрѡлїмѣ создѡ цѣрѡковѡ безпѡтнїмѡ сїламѡ, котѡрѡѡ бѣ въз цѣлѡстнѡ ѿцѣ лѡѡѡ-гѡ (1312.)⁴⁵ [лѣтѡ], въз солѡнѣ же создѡ двѣ цѣрѡквнѡ: сѣѡмѡ нїкѡлѡю и

^{45*} година изградње (1312-3.) дата прѡма сѡвременїм изѡворїма, а у изѡворнїку стѡїи неѡяснѡ: ѡѣѣ.

Архіе́пкпи тогѡже време́не бѡхѸ: сѡ́ва трѣ́тїй, по не́мѡ нїко́дїмѡ, ро́домѡ се́рвннѡ, ѡже по́стѡшеѡ кѡ а́дѡнстѣѡй горѣ, а́ потѡ́мѡ кѡзвратїѡ, во́лею кра́ля ѡ ѡсѣ́еннагѡ собо́ра нарече́нѡ вѡїсть ко а́рхіе́пкпа ѡ по́сѣенѡ кѡ пра́зднннѡ вознесе́нїѡ гѣ́на: по сме́рті же сегѡ да́нїѡлѡ, істо́рїопїсецѡ се́рвскїѡ.

Соверша́ющимѡ сѡмѡ бѣ́огѡдннѡмѡ ѡ ду́шеполе́знымѡ дѣ́лѡмѡ кѡ по́льзѸ цр̄кѡе хр̄тѡвы ѡ кѡ созида́нїе ча́дѡвѡ ѿ, сре́дї гла́бокагѡ кнѸтреннагѡ ѡ кнѣ́шнагѡ мїра ѡ споко́йствѡ, наидѡша че́рни ѡблацы сѡ гро́зѡцею тѸчею. перво́родннѡ сы́нѡ сѣ́агѡ ѡ бѣ́огѡтѣ́ннѡмѡ кра́ля мнѡдѣ́на, стѣфа́нѡ жнѡвѡ до́лгое вре́ма со сѡпрѡ́гою своѣю кѡ зѣ́тѣ, прельстїѡсѡ со́вѣтомѡ вра́жїннѡ властѣ́ль ѿмѸ ѡда́нннѡхѡ, смѡїсн ѡка́тн о́у ѡ́тца прѣ́толѡ прѣ́жде за́коннагѡ време́не: ѿгда́ же сѣ́ѡ ѡкѣ́рже та́ковнѡй о́умѡсѡлѡ, неѡбѣ́дннѡ сы́нѡ, нача ѡторга́тн ѡ роди́теле своегѡ вельмѡ́жн ѡ прїзѡто́влѡтнѡсѡ кѡ востѡ́нїю. кнѣ́вѡв бѣ́огѡдшннѡ ѡ ду́ше́кнагѡ покѡ́м трѣ́бѡ хр̄толю́бннѡй кра́ль мнѡдѣ́ннѡ, ѡ́акѡ ѡ́пѡѡ рѣ́кетѡ ро́вѡ прѣ́толѸ ѿгѡ, прїзѡ́вѡ кѡ себе́ ча́до своѣ, пе́рвенца своегѡ, о́убѣ́щѡѡ ѿгѡ бѣ́гннѡ слѡвесе́ѡ не воздѡнзѡ́тн рѸкѸ на роди́теле своегѡ, но жда́тн вре́ма бѣ́омѡ назна́менннѡе. ѡ́бѡче безѸмно́мѸ ѡ вра́жїннѡ со́вѣты да́лече заблѡ́дннѡмѸ сы́нѸ не бѣ́шѡ о́угѡднѡ слѡвесе́ѡ ѡ́тца, но па́че разѡ́рїсѡ ѡ ѡ́ше́дѡ гѡто́вѡшсѡ на бра́нѸ. ѿгда́ о́убѡ не мож[ѡш]е мнѡдѣ́тн межа́дѸсѡбнѡмѡ бра́нѸ, о́убѡ! межа́дѸ ѡ́тце́мѡ ѡ сы́номѡ, тогда́ кра́ль мнѡдѣ́ннѡ воздѡнѡ́жетѡ со свої́мнѡ ѡ прї́нде кѡ зѣ́тѸ возмѡ́щѣннѡю сы́номѡ, ѡ бѡ́вшѸ сра́женїю, по́вѣ́жде́нѡ сы́нѡ ѡ́бѣ́же кѡ ѡ́нѸ стѡранѸ рѣ́кнѡ бо́жнѡ, ѡ́бѡче не о́убѣ́жа́ но ѡ́тѡ вѡїсть, ѡ по по́велѣ́нїю ѡ́тче́мѸ ѡ́елѡнѡ на за́точѣ́нїе кѡ конста́нтїно́поль, кѡ те́стїю царю́ а́ндрѡнїкѸ. ве́дѸщїн за́точѣ́ннагѡ, ѡ́ста́вѡлѡше іко́пїе, на ѡ́вче́мѡ по́лн разжѣ́ннѡю жнїцею ѡ́слѣ́пнїша ѿгѡ, по по́велѣ́нїю, ѡ та́кѡ на́ка́заннѡ ѡ́ведѡ́шѡ ѡ преда́шѡ ѿмѸ́же на́дле́жа́ше. о́у́тншнѡвѡ ма́тѣ́жѡ лѣ́ты мнѡ́гннѡ ѡ́вре́менѣ́ннѡй бѣ́говѣ́рннѡй кра́ль мнѡдѣ́ннѡ, ѡ ѡ́цѸ́тнѡвѡ ско́рѡ бѡ́тн ѡ́мѡщѣе разрѣ́шенїе своѣ ѡ́ сегѡ прї́времѣ́ннагѡ жнѣ́тѡ, прї́ложнѡ мѡ́їсн своѡ на дѣ́ла бѣ́гѡлѡ, рѸ́цѣ́ же на по́да́нїе ннѡцѡмѡ: ѡ не за до́лгѡ па́де кѡ не́дѡгѡ ѡ нача́ болѣ́тн ко дво́рѣ

своѣмъ неродѣмъ. и занѣ вѣ болѣзнь на смѣрть, готѡвашеса блѣженный и бѣголюбивый крѡль къ вѣчномъ животѣ: ѡчищенїемъ совѣсти чрезъ исповѣданїе и покаѣнїе, ѡкрѣпленїемъ же дѡшнѣ вѣрою и причащенїемъ стѣбыхъ тѣлннхъ. ѡблегчївъ сїце дѡшѣ, ѡверзе своѡ ѡгѣта и прогѣгола возлюбленнѣмъ своимъ: чада моѡ возлюбленнаѡ! раздѣлїте, ѡкѡ прїиде часъ да раздѣлїса ѡ вѡсѣ. не плачїте но пѣче возвеличїте гѡ со мною,^{*47} да сподоблюса жребїѡ ѡгѡтованнагѡ правѣднѣмъ. и скончѡса хрїтолюбивый ѡ гѡѣ ѡ-гѡ^{*48} Ѡкτω̄врїа дѣтк-гѡ (1320.)^{*49} лѣта. стѣѡе и ѣтнѡе тѣло блѣженнагѡ ѡнесенно и зъ неродѣмъ въ црѣковь бѡньскѡю стѣгѡ перкомѣнника и архїдїакѡна стѣфѡна, и тѣ, по завѣщанїю ѣгѡже положенно во грѡбѣ, сотѡрше прѣжде всѡ по црѣковномъ ѡгѣтѡвѣ.

Иѣцын гѣголютъѡ, ѡкѡ блѣженный завѣщѡ кѡсти ѣгѡ погребѣти въ црѣкви софїн, ѡже въ срдѣцѣ [софїн], но прѣнїѡ рѡди бѣвшѡгѡ междѣ вельмѡжы, пренесѣны бѣша въ скѡпїе, и тѣ въ храмѣ ѡспенїѡ бѣы положеннѣ положеннѣ: по трїехъ же лѣтѣхъ, ѣгда гѡ прослави своего ѡгѡдника нетлѣнїемъ, самъ сынъ ѣгѡ стѣфѡнъ дечѡнскїй со архїепїкѡмъ пренесѣ стѣбѡ мѡщнѣ ѣгѡ въ срдѣцѣ, и положнѣ во храмѣ стѣбѡ софїн. тогѡ млѣтвами, хрїтѣ бѣже, дѡрѣнї людемъ твоимъ въ мїрѣ пожїти блѣгѡгождающе стѣбѣи вѡли твоѣи. **Амїнь.**

Пѣснь ѡ. Ирмѡсѣ:

Не послѡжнїша тѡвѡри бѣгомѡдрїн пѣче создѡвшагѡ, но Ѡгненное преценїе мѡжески попрѡвше, радѡвахѣса поѡцѣе: препѣтый Ѡцѣвъ гѡ и бѣъ, блѣвенъ ѣснѣ.

Ѡтѣнъ въ мѡжесствѣ, въ брѡнѣхъ и въ побѣдахъ всѣмъ ѡбнѣлѡ ѣснѣ: Ѡчїтнѣншїй [и Ѡтѣншїй]^{*50} же дѡшнѣю и срдѣцемъ хрїтѣ твоемъ прискѡнлѡ ѣснѣ: сегѡ рѡди и чѣсти и вѣнцѣвъ вѣчныхъ ѡгѡстѡнѣ тѡ, блѣженнѣ.

^{47*} Пс. 33,4а.

^{48*} другде се каже да је то било претходног - 29. дана.

^{49*} година упокојења дата према савременим житијима (другде се даје следења 1321. г.), а у изворнику стоји нејано: мѣѡ.

^{50*} додато према срѡско-словенском тексту.

Невредимо дшѣвное хранїло назидѣа житїемъ бл҃гочѣтївымъ и б҃голюбѣзнымъ: тѣмъ [и]^{*51} смѣрть їавїса тебѣ покой, и въз неперстѣннѣмъ весѣлїи водворѣшнса, стѣфане.

Іосифа прекрѣснагѡ житїю подобѣса, пшеницедѣтель невоскѣденъ былъ ѿ сїи: о҃тецъ сїрымъ, и всѣмъ подѣтель млѣтнвенъ їавїсѣа: тѣмъ и въз житннцѣ нѣнѣи вселїи тѣа хрїтоуъ. **Пѣорченъ:**

Чтаа принодѣо, црѣа црѣтвѣющнхъ роднтельнице, пленнцы согрѣшенїи моуъхъ распоргни, и настѣви мѣа къ покажнїа стезѣмъ, млѣтвѣми твоїми.

Пѣснь и. Ірмосъ:

Отроки бл҃гочѣтївыа въз пѣщи ржѣтвѣо б҃городнчо спїлѣо ѣсть, тогда о҃убѡ ѡбразѣмое, нынѣ же дѣнствѣемое, вселеннѣю всю въздвижѣетъ пѣтнн тебѣ: гдѣа пѣнѣте дѣла, и превозноснѣте ѣго во всѣа вѣкнн.

Блѣны преслѣвныа їавнстѣаа порождѣнїе: двѣа бо свѣтїла пресвѣтѣла просїѣста о҃чествѣо своемѣ, и людемъ своїмъ бысте крѣпцынн^{*52} повѣрннцы, и ѡ сопротивннхъ нахождѣнїи насъ їзбавлѣете.

Хрїтоуа црѣковъ свѣтѣла въздрѣетъ, стѣбїа мѡщнн вѣша їакѡ многѡцѣннѣо мѣра сокровннцѣ *въ себѣ содержѣащнн:^{*53} невоскѣденъ бо бл҃годѣлнїа сѣа вѣрою приходащымъ подавѣютъ: тѣло,^{*54} срѣце и дѣшѣ ѡсїѣяюще: прїнднѣте по достоѣннїю снхъ [да]^{*55} о҃ублжнмъ.

Глѣвннхъ стѣе храмъ б҃гѣа бѣвѣа, пресвѣтѣла лѣврѣа первомѣнннхъ въздвнглъ ѣсн, и мнѣжестѡ їнокѡвѣа въз нѣнн соствнвлъ ѣсн, хрїтѣа слѣвѣщнхъ неперстѣнннми глѣсы, тебѣ прослѣвѣлшаго.

Твоѣа црѣковъ свѣтѣла и предкрасѣнна, їакѡ рѣнн вжѣтвенннн внднѣтѣа, рѣкѣа мѡщѣнн твоїхъ стѣе їмѣщнн, и цвѣтѣа рѣзлнчннми твоїхъ многообрѣзннхъ добродѣтелѣнн ѡбл҃годѣхѣтѣа, твою пѣмѣтѣ възхвалѣющнн. **Пѣорченъ:**

^{51*} додѣто према срѣско-словенскомъ текстѣ.

^{52*} измењено према срѣско-словенскомъ текстѣ, а у изворнннку: крѣпкнн.

^{53*} измењено према срѣско-словенскомъ текстѣ, а у изворнннку: всеодежѣщнн.

^{54*} измењено према срѣско-словенскомъ текстѣ, а у изворнннку неясно: толѣ.

^{55*} додѣто према срѣско-словенскомъ текстѣ.

Ма́лагѡ ѡ хѡда́гѡ молѣнїѡ на́шегѡ не прѣзри мо́лимъ тѡ, жи́телю
кѡ́шинагѡ црѣтѣѡ, стѣфа́не: но, призира́й на твоѐ ста́до ѡ по
сме́ртнѡ, ꙗ́коже ѡ при живото́ѣ, ѡ мїръ ѡспроси́ ро́дѡ на́шемѡ, да тѡ вси
велича́емъ.*62

Бѣо҃рченъ:

Дежа́ца ма̀ во тѣмѣ о҃убыніѡ вѡра стрѣтѣѡ смѡца́етъ, ѡ напѡстѣѡ
птрѣко́лнѣнїѡ погрѡжа́ютъ ма̀, пренепо́рочнаѡ: ко́рмчїю хрѣ́та
ро́ждаши, ро́дѡ ми́ по́мощи низпослѡ ѡ спсѣ́ ма̀, ѣди́на во ѣсѣ́ спсѣ́нїѡ
вѣрнѡ блѡжа́цихъ тѡ.

Сѡѡтїленъ.

По: Женѡ о҃услышите:

Иа́кѡ ма́слнна мѡтѣ ѡсточѡѡ ꙗ́вилѡ ѣсѣ́, ꙗ́кѡ ра́ѡ [ѡ]*63 кра́сный
кѡ́ринъ [вѣрою]*64 процѣлѡ ѣсѣ́, ѡ*65 ꙗ́кѡ шипо́къ та́йный, цѡѡты
добро́дѣтелей *возрастїлѡ ѣсѣ́.*66 сегѡ ра́ди блѡго́нїѡ, ѡтнѡѡ ра́ка мо́щѣѡ
твоѡхъ, црѣко́вь твоѡѡ ѡсполнѡѡци, лю́ди твоѡѡ ѡблѡго́дѡхѡетъ. **[Дѡѡжды.]**

Сла́ва, ѡ нынѣ, бѣо҃рченъ:

Гла́сѡ тѡ ра́достнѡ ѡг҃ловъ*67 прино́шѡемъ, вѣрнѡ: ра́дѡѡѡ
бѣо́невѣсто, члѡвѣ́къмъ по́мощнице, мѣ́ннѡвѡ ѡ ѡплѡвѡ
о҃утвержде́нїѡ, ѡ вѡѡхъ прѣро́къвѡ събытїѡ, бѣоро́днѣтельнице всенепо́рочнаѡ.

62* у другом србско-словенском тексту Службе на 9-тој Песми Канона, од 2-ог до 5-ог тропарѡ, дати различити тропари:

Иа́г҃льскимъ чинѡмъ паточїеленнїѡ причлѣтнїцы бѡсте, вѡдпѣ о҃у прѣто́ла великагѡ предѡѡце
призира́йте на лю́ди своѡѡ, прїѡмше на́ше молѣнїѡ: мїръ ѡ хрѣ́та ѡспросїте О́честѡвѡ блѡшемѡ, ѡ кнѡзю **[ѡнѡ:**
кѡ́раю / царю̀ / ро́дѡ / вѡннѡтѡвѡ] на́шемѡ на [ѡ]прѡтївнѡѡ побѣ́дѡ пода́йте.

На землѡ нїцымъ тѡ бѣѡ, ѡтѣ, занмѡвѡвѡ, вѡ нѣнѡхъ же тѡѡѡ дарѡѡ прїѡнѡхъ же ѡ прѣнѡхъ
причлѡстїѡ, ꙗ́кѡ сорѡтннѡ тѡ ѡмъ на землѡ бѡвѡшѡ, ѡ вѡ нѣнѡхъ равнѡѡѡтнѡ о҃утрѡн тѡ, ѡ прѡмїрнѡ[ѡ]
тншннѡ полѡчїлѡ ѣсѣ́.

Иже ѡ на́сѡ ма́лагѡ ѡ хѡда́гѡ молѣнїѡ сегѡ не прѣзрїтѡ, бѣо́нѡѡна ѡ бѣо́мѡѡра ѡ прѡвѡѡѡннѡ,
тезо́нмѡннѡ ѡ достохѡлннѡ **[дѡѡ]** вѡѡѡчннѡ, ѡз бѣо́нѡѡѡннѡѡ ма́терїю своѡю: ѡ на́сѡ прѣѡнѡ ѡнѡ прїѡмше,
ѡпѡлїтѡ рабѡѡ своѡѡ.

63* додато према србско-словенском тексту.

64* додато према србско-словенском тексту.

65* нема у србско-словенском тексту.

66* нема у србско-словенском тексту.

67* измењено према тексту у „Московском Србљаку“ и према сличном богородич(а)ну у савременим руским издањима, а у изворнику множина: ѡг҃ловѡ.

На хвалїтѣхъ: стїхїры, на ѡ, гласъ ѡ.

По: Гѡкѡ дѡбла:

Гласенъ въ мѡжествѣ гавнѣса, и^{*68} крѣпчайшїй въ повѣдахъ, славленїйшїй же въ житїи земнаго црѣвїа бѣлъ єси: богатствомъ и сілою говѣдѣ, дѣлы добродѣтельными паче еихъ оукрашенъ єси, млѣтїю и правдою, млѣти ради гавльшагѡ на земли, хрѣта слова заповѣди соблюда. чѣмъ и въ црѣвїи єго, со всѣми стѣими веселїшиа. **[Дважды.]**

Гѡкѡ бѣга побѡрника и ѡчестволюбца, гѡкѡ столпа высока и крѣпка хрѣтоименїтѣхъ людїи твоихъ тѡ имѡще, [и]^{*69} ѡснованїе твѣрдо и непоколебїмо, и млѣтвенника тѣпла ко хрѣту: свѣтлости стѣихъ **[сподобѣса, и насъ]** оулчїти **[чѣсти]** достоанїи твоихъ,^{*70} не поносѡ мнѡжествѣ^{*71} прошенїи.

Гѡкѡ оутро и^{*72} гѡкѡ слнце, свѣтозарнѣю лѡчѣ испѡцаєши, [и люди твоѡ просвѣцаєши,]^{*73} и єрѣца вѣрныхъ веселїши: ты бо свѣта и днѣ гавнѣса єси наследникъ: и дѣже, [стѣ],^{*74} водворѣса нынѣ, помнїай твою памѣть бѣжащихъ [и поѡщихъ],^{*75} и^{*76} въ мїрѣ [сїмъ]^{*77} глѡбѡцѣ сохраничнѣа оустрой.^{*78} **Гласъ, гласъ ѡ:**

Прїидїте, вѣрныхъ составленїа, єлїкѡ по сілѣ дадїмъ бѣ^{*79} величїе, прославляющемѡса^{*80} во стѣихъ твоихъ: *въ настоѡщїи бо дѣнь^{*81} праздника нашего, бѣнобснїи стѣфанъ всѡ ны призывѡетъ: представїти^{*82} дѡбнѣю трапѣзу, ѡлчѣшымъ хлѣбъ раздробїти, своѡ люди

^{68*} нема у србско-словенском тексту.

^{69*} додато према србско-словенском тексту.

^{70*} додато одн. измењено према србско-словенском тексту, што целѡј сентенци даје другачїји смисао али је и чини јаснїјом.

^{71*} у србско-словенском тексту: величїествѣ.

^{72*} нема у србско-словенском тексту.

^{73*} додато према србско-словенском тексту.

^{74*} додато према србско-словенском тексту.

^{75*} додато према србско-словенском тексту.

^{76*} нема у србско-словенском тексту.

^{77*} додато према србско-словенском тексту.

^{78*} нема у србско-словенском тексту.

^{79*} нема у србско-словенском тексту.

^{80*} у србско-словенском тексту: єже прославляемѡ бѣти.

оупитати, ѿчество [своѣ]^{*83} просвѣтити, и всѣх концы оумисити: црковь же свою, въ нейже стѣла ѣгѡ мѡци лежатъ и^{*84} бл҃годѣханныа^{*85} цѣльбы всѣмъ подають, и египцы цркви^{*86} земли твоеѡ содержати оутвердити, и на сопротивныа побѣдѣ даровати. тѣмже, съ похвалами стѣю^{*87} пѡмать ѣгѡ^{*88} сотворѣемъ, и радости наполняемъ, доблести ѣгѡ похвалѡюще: но ѡакѡ оу спса^{*89} хр҃та предстоѡ, [стѣ, и имѡи дерзновѣнїе,]^{*90} испроси людемъ^{*91} твоимъ вѣлю мѡтъ.

И нынѣ, бѣорченъ, гласъ тойже:

Кѣ оупованїе моѣ, на тѣх возлагѡ, мѡти бж҃їа: сохрани ма подъ крѡкомъ твоимъ.^{*92}

Славослѡвїе великое, и ѡпѣтъ.

НА ЛѢТУРГІИ.

Бл҃жѣнна ѡ канѡна стѣагѡ пѣснь г-а и д-а.

^{81*} измењено слично србско-словенском тексту, а у изворнику: настоѡцагѡ бо днѣ.

^{82*} у србско-словенском тексту: предстѡвнѣх.

^{83*} додато према србско-словенском тексту.

^{84*} нема у србско-словенском тексту.

^{85*} измењено према србско-словенском тексту, а у изворнику: бл҃годѣханныа.

^{86*} нема у србско-словенском тексту.

^{87*} додато према србско-словенском тексту. У другим преписима: свѣчлѡю.

^{88*} овде и даље измењено делимично према србско-словенском тексту, одн. према смыслу.

^{89*} нема у србско-словенском тексту.

^{90*} додато према србско-словенском тексту.

^{91*} у србско-словенском тексту: пѣвцѣмъ.

^{92*} у разным србско-словенским преписима уместо овог, дати други богородич(а)ни:

Прїимнї, ѡтроковнїце пречїтаѡ, бж҃твеннѡю пѣснь, воздавѡщи бл҃гѡть на тѣх надѣющымъ: и мїръ испроси црквамъ прише послѡти, и бл҃говѣрнымъ царѣмъ нашимъ [и҃а: ѡчествѣлѣ / вѡннствѣлѣ / родѣ нашемѣ] ѡдолѣнїа и побѣды, да хр҃тїанскїи всѣхъ ѡзыкъ тѣх величатъ.

Непроходїмаѡ двѣре, тѡинѡ знаменанаѡ и бл҃гѣннаѡ, еѣе дѣво: прїимнї мѡлитвы нашаѡ, и донеси еѡ еѡу своємѣ и бѣу нашемѣ, да спсѣтъ тѣбе рѡди дѡшы нашаѡ.

Радѡнаѡ, всѣхъ тѡварѣхъ копѣтъ тѡеѣ: радѡнаѡ, пречїтаѡ дѣво: радѡнаѡ, израстївшѡа грѡздаѡ тѡиннїи: радѡнаѡ, двѣре нѣнаѡ: радѡнаѡ, кѡпинѡ нешпалїмаѡ: радѡнаѡ, [и радости наполнѣетѡ – оваѡ помало нејасни деѡ изостављен у сличноѡ стихирѡ у савременим руским издањима] свѣтѣ всемїрннїи: радѡнаѡ, всѣхъ радости: радѡнаѡ, аплѡмъ радѡванїе: радѡнаѡ, хр҃тїанѡмъ всѣмъ застѡплѣнїе: радѡнаѡ, предстѡвннїце всѣмъ чтѡщымъ тѣх.

Прокіменъ, гласъ Ѡ:

Возвесе ли́тца прѣ́никъ ѡ гдѣ, * и оупова́етъ на него̀.*93

Сті́хъ: Оу́слабши, вѣ́же, гласъ мо́й, * в негда̀ моли́тимисѧ къ тебѣ́.*94

Ѡ́плъ къ галáтѡмъ, зачáло ѿ.*95

Ѡллу́џа, гласъ ѡ:

Сті́хъ: Прѣ́никъ ѡ́кѡ фíниѣъ процвѣ́тетъ, * ѡ́кѡ кѣдръ, ѡ́же вк лѣвáнѣ, оу́множитѧ.*96

Сті́хъ: Наса́ждѣни вк домѸ гдѣни, * ко двóрѣхъ бѣ́а нáшегѡ процвѣ́тѸтъ.*97

Ѡ́уліе ѡ іѡáнна, зачáло ѡ́с, ѡ́ полѸ.*98

Причáстєнъ:

Вк пáматѣ вѣ́чнѡю вѸдетъ прѣ́никъ, * ѡ́ слѸха слà не оубо́итѧ.*99

Кивот са моштима св. краља Милутина у Софијској цркви св. Недеље.

93* Пс. 63,11а.

94* Пс. 63,2а.

95* у разним србско-словенским преписима дају се други стихови за Прокимен, као и друга читања из Апостола: **кк корíнд.áнѡмъ, зачáло рѠс** и **кк ѣфе́ѣмъ, зачáло ѡ́а**.

96* Пс. 91,13.

97* Пс. 91,14.

98* у разним србско-словенским преписима дају се други стихови Алулујара, као и друго читање из Јеванђеља: **ѡ́ мѡт.д.ѣа, зачáло ѡ́с**.

99* Пс. 111,6 и 7.

ПРОЛОШКО ЖИТИЈЕ СВЕТОГ КРАЉА МИЛУТИНА.*100

МЕСЕЦА ОКТОБРА, [У] 30-ТИ [ДАН].

Свети и велики у побожности и у милости изобилан,
богоносни Стефан, који управљаше владавином
и краљевством све српске и поморске земље.

Стих: У слави славу стече преславну, Стефан,

Стих: И венцем вечне венце наследи на небесима.

Тридесетог [дана месеца октобра] из живота исходи,
раздељење примивши небеских преграда, божаствени Стефан.

Овај свети и у побожности велики и у милости богат, богоносни Стефан, беше праунук међу светим великог и мироточивог Симеона Немање. Слично као из Јесејевог корена, изданак богозасађене гране, лозу побожности, узрасте нам великог међу светим и светлог међу светитељима богоносног Саву и благодарованог и Првовенчаног краља Стефана све српске и поморске земље, које се зову Диоклитија, Далматија, Травунија, које припадају увелико Западу. Овај у побожности велик беше, јер из лозе грозд се појави, а од овога нам израсте ништа бољи у врлинама родитеља својих Урош краљ, кога зову по потврђеном имену Храпавац.

Ако нас и мимоиђе реч коју споменусмо о краљу Урошу, два брата његова, који пре њега држаху престо краљевства, говорим о Радославу и Владиславу, о њима нећемо нити једну реч прозборити како бисмо похитали да садашњем украсимо венце многим смарагдима.

Овај Урош краљ, кога раније споменусмо, јави се као маслина плодна која нам истаче уље милости Божије. Рођењем се јави од Јелене, пречасне и прекрасне, као из едема две реке које истичући напојише земљу отачаства свог, и као из круга сунчевог две луче сијајући и срца народа свог обасјавајући сваким врлинама својим.

Ова пресветла и часна и многохвална двојица и рођена браћа, именом и нарави, штавише и делом, о њима слово да изрекнем.

Стефан, који беше старији брат, и као што је обичај међу древним царевима, први син свој царском баграницом обуче се и именом царским

^{100*} преузето из штампаног издања „Данило III (Бањски) – Сабрана дела“, приредила и пренела на савремени српски језик Ксенија Миловановић, стр. 37-45, Српска књижевна задруга, коло СХV, књига 770, Београд 2023. г.

украси се, тако и Стефан скиптар краљевства прими, не мало скиптар држећи. Предлажемо да слово о оном мужу не хвалећи га, овог не омаловажимо, не суштинско о њима исписујући, јер је оскудан ум наш као страстан и нечист и недостижан исказати, јер су они неоскудни у небеским божанским похвалама, заједно и анђеоским.

Овај многохваљени муж, ако и беше одевен багреницом и огрнут пурпурним плаштом и венцем украшен, беше као и многа властела и сви виђени његови, мали и велики, али још више унутарњим пресветао и прекрасан, што једино Богу беше познато. Душом пак и телом и свим врлинама сијаше, свагдашњим постом и сваким уздржањем, свеноћним бдењем, непрестаним молитвама, честим коленопоклоњењима, лежањима доле. Свагда супружницу имаше са собом сећање на смрт. Сузне топле источнике проливаше, по божаственом Давиду: „Уморих се у уздасима својим и омивам сваке ноћи постељу своју, сузама својим постељу своју омачем“. Као непријатељ тела свог беше немилостив и неумољив, вазда му се тело показиваше као бестелесно, али немогуће је граду врх у гори сакрити, нити светилнику под посудом сакрити се, него осветљавати свећом добрим делима својим, и по Господњој речи, „Оне који ме славе прославићу“.

А овај свети кога споменусмо, једнако са анђелима живљаше и удостоји се анђеоског лика, назва се именом Теоктист. Оде из живота, више трудова, у небеска насеља, којих и љубитељ беше, плод трудова својих да сакупи руковети.

А свете мошти његове погребаше се са великом чашћу, псалмима и песамама, у храму великомученика Христовог Георгија, у манастиру у месту званом Рас, који су његови прародитељи сазидали. Зар не, о Христе, бездане судбина, неизрецива промисао провиђења твог, као што си некада из тврдог и жестоког камена источио слатку воду у пустињи народу израиљском, тако свете његове мошти, суве, измождене, мироточиве си нам дао, отачаству његовом, миомирис и исцељења свом народу неоскудно подајући. Тако зна Бог своје угоднике славити, јер праведници у векове живе. А овде саставићемо да тече слово о брату светог настојећи да славимо и слово плетемо.

Божаствени Стефан, који се од малена зваше Милутин, заиста мио беше Богу и људима, те за то Богу прекрасно јављаше се од младости као царски украс, рог одозго изли на царску главу своје уље, по древном Давиду, и венцем и именом увезе главу његову, венчаник пак зове се Стефан. Овај, дакле, горе споменути муж јављаше се велик у побожности,

богобојажљив, љубитељ ништих, мужаством преукрашен као ико други: коликих похвала достојан Стефан, дивни Стефан, слатки Стефан, изврсни Стефан, богомудри и богоносни, храбар у свему нађе се, у земаљском војинству мужаством прослављен показа се, правдом и вером украшен, милошћу и милосрђем усрећи, храмове Божије свуда сазида. По којим све врлинама овај муж није чувен не треба ни говорити, јер би се одужило време повести, али ћемо од многих неке споменути. Он се познаваше као дом побожности, ризница премудрости, богатство милостиње, незасити градитељ цркава.

У Синајској Гори, где боговидац Мојсије угледа купину огњем запаљену и несагориву, мноштво богатства Пресветој Богородици приложи и украси. И у тој Лаври у име првомученика Стефана из основа засебан храм подиже и украси.

А у Светом граду, где Владика наш вољно муке поднесе, Божије цркве украси и подари. И бестелесним [силама] из основа засебан манастир подиже и светло украси, и иконе састави и приложи све што је за нужне потребе за живот и исхрану.

А у Константиновом граду, ко да искаже колико сазида? И сазида Божије цркве, храмове странцима за упокојење и болеснима за снабдевање и исцељење, што се и до данас види да постоји, што се не може упоредити нити са једном од ранијих безбројних болница, осим што је светог краља. Отуда многе драгоцености сакупивши, и својој глави двоструки венац наложи од милости Божије.

А у Атонској Гори није било нити једног манастира који није даривао и приложио сасуде црквене и свим богатим потребама нужним за исхрану.

Још и манастир звани Хиландар, који су прародитељи његови сазидали, из основа подиже цркву у име пречисте и свепрослављене Богоматере, којој нема нигде равне, јер сви који је виде, задивљени су и чудом привучени. Куле и све оградивши утврди, а цркву и манастир сазида у име Вазнесења Господа Бога нашег Исуса Христа, и преславно устроји, тврдим зидовима и кулама утврди пошто лежи крај мора, где је и пристаниште споменутог манастира Хиландара. Метохије и куле обилно устроји раније споменутих манастирима, којима је и до данас све што је нужно за животне потребе и исхрану.

У славном и великом граду Солуну прекрасан манастир сазида, цркву преславну Свете Тројице, да се чини свагдашње слављење. А устроји и храмове којих величином и лепотом нема таквих по чувењу у том

славном граду. Гроб великомученика Христовог Димитрија украси златним и сребрним изображеним плочама, такође и сасудима црквеним и другим богатим потребама. И по свим другим манастирима као неоскудни богатодалац свима беше познат.

Он и у знаменитом граду Серу засебан манастир сатвори часног пророка и претече и Крститеља Јована, часни збор иночки састави за свагдашње слављење Бога.

Такав се тај муж показиваше као други Јосиф, неоскудни богатожитодател. Он пак беше домаћим Израилћанима дародавац, а овај не само својим, него и туђим и иноплеменицима неоскудан дародавац беше дуге руке своје пружајући, јер нигде није било града и земље и иночког братства где се није показивао свима као неоскудни и преобилни даривалац.

Ово је тако у туђим земљама, а у својој земљи, отачаству свом, ко да изброји и изговори подизање Божијих цркава? Засебан храм Божији себи створивши, а затим храмове и божаствене манастире незасито Богу саздаваше. Ако бих о сваком на исти начин повест излагао, испунио бих годину казујући, а потреба гони да се из поштовања спомене где леже његове свете мошти.

Начини пак лавру у име првомученика и архиђаконa Стефана у особитом и прекрасном месту званом Бањска, у коме извире безброј топлих вода. Ко да искаже или исприповеда о таквом прекрасном манастиру и предивном устројству? Божију цркву прекрасним и различитим мермером нашара, а златом и сребром небројене Божије иконе изобрази. Не само иконе, него и зидове златом просветли, а и за трпезу и за друге ћелије и састав и украшавање целог манастира. Ако бих појединачно о сваком чину у повести изложио, многи би се у неверици суздржавали, просто рекавши: „Нигде такве неупоредиве красоте и светлости, које сваки ум и вид привлачи на задивљеност и чуђење!“

Умало нас реч не мимоиђе о томе где леже свете и мироточиве и чудотворне мошти његових прародитеља, говорим о светим и божаственим великим, мироточивом Симеону и чудотворивом Сави. Гроб њихов свети безбројним златом и сребром плоче изобрази оковом и преславно устроји, а златним и сребрним кандилима и полијелејима преизобилно украси светло Божију цркву, свештеним сасудима и другим различитим потребама богато дарова, да све који гледају силно привлачи на дивљење и чуђење. И сви су сматрали да се у дане светог безмерно злато и сребро само од себе из земље рађало, по Божијем гласу који

говори преко пророка: „Моје сребро, моје злато, али не лихварово који ово на зло преобраћа, него онеме ко овим добро управља“, као што нас и Велики Василије научи: „Извори који се користе, веће истицање дају, а запуштени сатруле“; а Соломон: „Ко даје сиротом, Богу у зајам даје“; а Песмопевац: „Добар човек цео дан смилује се и даје“ А такав се и овај муж указиваше: правдом, кротошћу, милостињом, милосрђем, свим врлинама сијајући, по Јову „око слепим, рука ништим, нога хромим, отац сиротим“, сваком све био је. И над царствима и онима који доле вуку царевао је, тиме је царством земаљским царство небеско заменио, и славом славу преславну искупио, и богатством богатство неукрадиво задобио, и сав Божији бивши и у дубоку старост савршеног доспевши, преподобног и светог мужа, добро народ напасе.

И скиптар царства држећи 42 године, исти број манастира и Божијих цркава сазда и светло украси и сваком назва име различитог својства. Епископије пак и митрополије и иноке састављене у заједнички живот обогати метохијама и свим богатим и добропотребним даровима. И узаконоположивши, хорова састави у псалмима и певању, у ноћним и дневним молитвама да се остаје за свагдашње прослављање Бога. Стога познајући се по својим пребогатим врлинама, као крилима златним на висоту узе се, давидским гласом завапи: „Дођите да узиђемо на гору Господњу и у дом Бога нашег“ и са Богом мојим да пређем зид, јер који чувају заповести твоје ударје је велико: венци правде, вечни кровови, живот бесконачан, радост неизрецива, царство непролазно, које одавно желећи и љубитељ постаде. И ка жељеном узиђе видети јављањем лицем у лице небеског и истинитог Бога нашег, коме часно часну душу своју у руке предаде, а живот заједно и царство оставивши, царства небеског грађанин и санаследник и сажитељ постаде.

Свете пак мошти његове погребеше се са великом почашћу уз псалме и певања у храму првомученика и архиђакона Стефана, у манастиру који је сам саздао, као што се навише указа. Сав свештени и иночки скуп, благородни и велможе са кнезовима, људи мали и велики, сви заједно одајући испраћајни надгробни спровод, из саме унутарњости утробом и срцем растрзаху се, доброг стројитеља лишавајући се, сироти оца, ништи богатодавца, гладни хранитеља, увређени заступника, жалосни велику утеху, малодушни добродушност, грађанима и сељанима доброузакоњено правило, богати тиху увереност, велможама благородним пресветло уређење и удобрен живот, војницима уређен ход и на непријатеље оштро копље, првосветитељима царски украс и крмило које се покреће ветром добродушја, светитељима велелепност, вође вођа,

и морнари крманоша, и пастири чувара који добро паству жезлом напаса да одагна погубне вукове, иноци прекрасан састав и ка Богу смелост неоскудну, свештеници образ кротости и светлостарни ум и чисто приношење кандило молитве. Јер са светошћу скончавши свој живот, са светима уселио се јеси. Свештена и просвећена рака моштима твојим испуни се, зраке божаствених исцељења свагда истаче светло онима који прилазе, мука различитих мноштво одагнава, светлостарну невечерњом просветљава нас. Код престола Владике свих предстојећи, са анђеоским хорovima, са оцима, патријарсима, пророцима, апостолима, мученицима, исповедницима и са богоносним прародитељима својим и са истоименим по телу братом и са матером својом, прекрасном Јеленом, молите се прилежно сви Владици Христу за народ свој и за земљу отачаства вашег, јер на нама је насиље безбожних Агарена, који непоштедно стадо ваше разграбише, и сви непријатељи који војују против нас да буду посрамљени и побеђени, и цару нашем који управља вашом земљом да је победа у бојевима, у бедама крепко оружје, у вери и побожности велико утврђење, јер нама сте топли чувари и крепки заступници. Стога усрдно затапшимо победно пљешћући рукама, са љубављу приступимо ка раки моштију светих наших топло изљубивши и велегласно завапимо:

„О, свети, светлости светих, примити удостојисте се, удостојте и нас да примимо део иметка вашег, не прекоревајте нам прошења славе јер је прошење од усрђа. Тих светих молитвама, Христе, као милостив спаси душе наше!“

Св. краљ Стефан Урош II Милутин – ктиторска композиција цркве „Светих Јоакима и Ане“, тзв. "Краљеве цркве" у манастиру Студеници (1314. год.).

30. ОКТОБАР

**СПОМЕН СВЕТОГ И БЛАГОЧЕСТИВОГ МИЛУТИНА,
КРАЉА СРПСКОГ.*101**

Разљубљени љубитељи Христа, ево се сада спрема ум слабога самисла худога и смртнога тела мога, и хоће да принесе достојне похвале онима који Христа завољеше. Али не знам како и где да нађем речи за то. Но најпре споменух Бога, и узвеселих се, и онда припадам овима које хоћу да похвалим, и молим се и говорим: Добри и свемилостиви и најмилосрднији и незлобиви Господе, који не желиш смрти људима, него хоћеш да се сви обрате и упуте на покајање. Који си рекао у Твоме светом Еванђељу: Молите се и даће вам се (Мт. 7,7); и опет: Што год узмолите у молитви верујући, све ће вам се то дати (Мт. 21,22). Зато и ја молим Твоје најмилосрдније човекољубље, да ми се да реч за отварање уста мојих, дарована ми Твојим светим и животворним Духом. Јер, утврђиван и уразумљиван његовом сведаривајућом благодаћу, моћи ћу и ја, грешни и ништавни слуга Твој, да искажем нека дела од мноштва неисказаних чудеса Твојих на нама, а такође и достојним речима да похвалим ове слуге Твоје и господу моју, које Твоја божанска благодат венча и узвеличи и прослави изнад многих моћних и славних на земљи.

Овако почиње своје казивање животописац благочестивих и светих крајева и архиепископа Српских, св. архиепископ Данило,^{*102} који и описа животе и дела краља Српског Уроша Првог, његове супруге свете Јелене, и светих синова њихових Милутина и Драгутина.^{*103}

Свети краљ Милутин беше млађи брат св. краља Драгутина (1276-1282 г.), кога и наследи на престолу Српске државе. О начину наслеђа овога

^{101*} преузето из „Житија светих за месец октобар“ преп. Јустина (Поповића), стр. 647-664.

^{102*} Његов свети спомен слави се 20. децембра.

^{103*} Спомен Св. Драгутина и Св. Јелене видети такође под данашњим датумом.

говори се опширније у Животу св. краља Драгутина (под данашњим датумом). Драгутин је наике, збацивши свога оца са престола, после тога пао с коња и сломио ногу, па је онда покајавши се позвао свога брата Милутина и на сабору у Дежеву 1282. године предао му власт и краљевство у Српској земљи. Сам пак он повуче се у северне крајеве своје отаџбине, где владаше са својом супругом и синовима, са престоницом у Дебрцу, на реци Сави, добивши притом од своје мађарске тазбине и неке области у Срему, Мачви и Босни.

Милутин беше васпитан од својих честитих родитеља у свакој доброј науци и побожности. Још као млад, вели животописац Данило, „овај младић био је Богу мио, и благодаћу Божјом означен“. Беше добар пастир повереног му народа у својој области, „њихов добри учитељ и наставник, ненаситни градитељ божанских цркава и манастира; и не само градитељ, него и обновитељ палих и порушених“. Све ово пак Милутин чињаше у намери, да све приведе ка истинитој вери“. Јер благочестиви Милутин беше ревнитељ у вери Православној. Јер када у његово време византијски цар Михаило VIII Палеолог (1258-1282 год.) склопи и потписа унију са папом, па настојаше да исту насилно спроведе и међу свима православнима на Балкану и међу Светогорским монасима, краљ Милутин се диже против њега и са успехом ратоваше у одбрану Православља. Од тога доба и касније Бог благослови Милутинову државу и он рашири границе свога отачаства. Српска земља до Милутина беше „обузета великом теснотом и умањена“, јер држава грчка досезаше до места званог Липљани на Косову. Шта више, грчки цар Михаило настојаше да од Српске земље одузме и друге крајеве, па чак и целу земљу себи покори и њену слободу и самосталност уништи. Тада се Милутин помоли Богу и са својом војском крете на Византију. О томе овако говори животописац његов Данило: „И после овога (то јест после молитве) заповеди Милутин да се саберу сви његови војници, и када то би учињено, он узме молитву и благослов од свога светог архијереја^{*104} и од свег освећеног сабора свештеничког лика, и подигавши се са својом силом, пође у државу области царства грчкога. Тамо он заузео околне пределе, а то су ови које ћу набројати: оба Полога са њиховим градовима и околином, главни град Скопље, и затим Овче поље и Злетово и Пијанац (у подручју Брегалнице). Све ове земље он узео у почетку свога доласка на престо, и приложи их држави свога отачаства“. Од овога времена град Скопље постаде престоница Српске земље.

^{104*} У то време архиепископ Српски беше Св. Евстатије I, који се слави 4. јануара.

Чувши за ове успехе Милутинове, цар Михаило крете на њега узевши у своју војску и многе друге иноплемене народе, Татаре и Турке и друге иноверце. Но Бог учини те овај издајнички цар одмах умре на свом походу (11. децембра 1282. године), оповргнут чудно и изненадном смрћу својом, како вели за њега биограф споменути Данило. Исти Данило још додаје: „Овај хулни цар, ђаволом наговоран, сличан је оном лукавом издајнику који одступи од светлости у таму, као што и овај цар Палеолог, одвојивши се од вере хришћанске (то јест Православне), узе веру латинску“. Међутим, по изненадној смрти цара Михаила један део његових савезника Татара продужи напад на Србију, и продре чак до Липљана и Призрена, али чудом Божјим би страховито поражен и уништен. Јер дошавши до реке зване Дрим, која беше веома набујала, они видеше на другој страни велики збег српског народа, па одлучише да пређу реку и народ опљачкају и побију. Но кад они навалише преко набујале реке, сви се скоро у њој потопише, а што их живо пређе на другу обалу они бише поражени од христоимених људи српских. И сам старешина татарски, звани Черноглав, беше ту ухваћен и погубљен и његова глава би однета пред ноге краља Милутина.

Ускоро затим краљ Милутин са војском својом, и још са војском коју доби од свога брата Драгутина, крете опет на грчку земљу и заузе области њене све тамо до Свете Горе Атонске, земљу Струмичку и Серску, Крстопол (данашња Кавала) и друге околне крајеве. Отпустивши потом војску брата свога, Милутин крете са својом војском још даље и заузе земљу Дебарску и Кичевску, са градовима и областима њиховима, па земљу Поречку са околином, и чак продре на југ до Тесалије. Потом се врати у своју земљу и пребиваше у миру и благостању.

У то време на северу од Милутинове државе, а источно од области његовог брата Драгутина, владаху самостално и насилнички кнезови бугарски и татарски Дрман и Куделин. Они живљаху у крајевима око места Ждрела на Млави (данашња Горњачка клисура) и одатле са бугарским, куманским и татарским четама упадаху у Драгутинове крајеве и пљачкаху Српски народ и земљу. Тада се на позив свога брата Драгутина дигне на њих благочестиви краљ Милутин, страховито их порази и њихове крајеве дадне у наслеђе брату своме. Од овога времена Браничевска област постаде и за свагда остаде саставни део Српске земље и државе. Сам тадашњи бугарски цар Ђорђе Тертерије, таст Милутинов, који му беше дао своју кћер Ану за супругу, беше у пријатељским односима са Милутином и његовом мајком Јеленом, али не беше у пријатељству други владар бугарски у Видину, кнез Шишман, који беше у

сродству са Куманцима и беше признао врховну власт татарског кана Ногаја. Љут на Милутина због победе над Дрманом и Куделином, Шишман са војском крете из Видина и продре у област Хвосно, све до архиепископије српске у Пећи, са очигледном намером да је опљачка, запали и уништи. Но ту он би побеђен силом Господњом и молитвама светих: Саве и Симеона, и св. Арсенија, који ту лежи. Те ноћи видеше Шишманови војници велики огњени стуб где силази с неба, из кога избијаху огњене луче и опаљиваху их, те се они сви у страху и паници разбегоше. Тако не могући ништа зло учинити, Шишман би принуђен да се повуче без успеха, једино што његови дивљи Куманци том приликом спалише манастир Жичу, коју затим обновише свети краљ Милутин и архиепископ Евстатије II (1292-1309. године). Гонећи Шишмана и његову војску, краљ Милугин доспе до града Видина на Дунаву и заузео град, а сам Шишман једва се спасе бежећи чамцем преко Дунава. Затим он мољаше мир од краља Милутина, што му овај милостиво и даде, а касније даде и своју кћер Ану за Шишмановог сина Михаила, који потом постаде бугарски цар (1223-30. г.). Ове победе Милутинове изазваше завист и мржњу на њега татарског кана Ногаја, као врховног господара свих бугарских крајева, и он са силном војском, састављеном од Татара, Куманаца, Алана и Кавказаца крете на њега и на Србију. Нашавши се у великој невољи и опасности, краљ Урош Милутин се топло мољаше Богу, говорећи: „Добри човекољупче Гооподе, надо ових који Те исповедају. Ти знаш немоћ нашег смртног тела, и Сам си се у њега обукао. Због множине безакоња мојих, којима сам везан од младости моје, нисам достојан да погледам на висину Твоју, или да са смелошћу призивам свето и страшно име Твоје. Но Теби доброме и благоме предлажем душу и мисао моју, Ти ми једини помози, молитвама Пресвете Матере Твоје“. Помоливши се тако усрдно и са сузама Господу, Милутин призва у помоћ и светог Симеона и Саву, молећи их да не предају отаџбину своју у руке иноплеменика. Затим посла Ногају своје посланике да га доброразумним речима и молбама умоле да одустане од похода, обећавајући му при томе да неће више дирати у Бугарску земљу нити нападати на крајеве које Татари имају под својом влашћу. Силни кнез татарски затражи од Милутина његовог младог сина Стефана као таоца, што отац са жалошћу мораде да учини, да би сачувао душе народа свога и његову слободу. Млади краљевић Стефан отиде са некима од властеле српске на татарски двор, и остаде тамо неко време док га Бог ие избави отуда и врати у дом родитеља свога. Јер Бог учини да овај Ногај погине у борби са Токтајем, законитима каном „Златних хорди“ татарских (у

битци код Одесе 1299. г.), те краљевић Стефан би слободан да се врати родитељу своме у Србију. Том приликом, Стефан се ожени Теодором, ћерком бугарског цара Смилца (1292-99. г.), са којом доби сина Душана, потоњег цара Српског.*¹⁰⁵

Овога свога сина Стефана краљ Милутин је затим поставио за намесника и владоца у Зетском приморју, „одликовавши га сваком чашћу царскога достојанства, давши му све што му је потребно, од малог до великога“. У то пак време краљ Милутин се поново ожени, и постаде зет васељенског цара у Византији Андроника II Палеолога (1282-1328. г.). Ово би после нових победа Милутинових над грчким војскама (око 1299. године, те цар Андроник склопи трајно пријатељство и сродство са краљем Српским Милутином. Млада кћи царева, принцеза Симонида (чији се дивни лик сачувао у Милутиновој и њеној задужбини Грачаници), би од самог цара предата Милутину, пошто их претходно у законити брак благослови и венча охридски архиепископ Макарије. Од свога таста Милутин тада доби у мираз све освојене крајеве, те тако завлада трајни мир између Срба и Грка. Но ова женидба Милутинова не би по вољи многим, како ближим тако и даљим суседима, и они почеше радити против Милутина. Уз то, у ово време би покренуто и питање Милутиновог наслеђа на српском престолу, у што би умешан и његов брат Драгутин, и Симонидина мајка царица Ирина, и такође нека српска властела. То све узнемири младога Стефана, те он, наговорен од споменуте српске властеле, устаде на свога оца Милутина желећи да му преузме из руку краљевску власт и престо српски. Услед свега тога у Зети наступи не мали метеж и неред, те краљ Милутин крете тамо са војском, угуши споменути неред и метеж, а син му се Стефан сам предаде у руке са синовском покорношћу. Милутин га испочетка прими лепо, но потом, на интриге многих злурадника и непријатеља људског спасења, помете се толико да сина свога затвори у замак у Скопској области и допусти да га тамо ослепе. Стефан потом би послат у Цариград на заточење, но чудом Божјим и помоћју светитеља Николаја би исцељен и враћен после своме оцу, са којим се измири и кога после на престолу наследи.*¹⁰⁶

Милутин се ускоро измири и са својим братом Драгутином, са којим имађаше неке међусобице и сукобе, и света браћа проведоше остатак земног живота свог у љубави и међусобном поштовању. Њиховом измирењу и љубави много допринесе и њихова света мајка краљица

^{105*} Спомен Св. Стефана Дечанског, Милутиновог сина, слави се 11. новембра.

^{106*} О свему овоме опширније се говори у Житију Св. Стефана Дечанског под 11. новембром.

Јелена, као и знаменити и свети муж Данило, који беше најпре игуман Хиландарски, а потом епископ Бањски и Хумски, а касније постаде и архиепископ Српски.^{*107} Он је лично долазио из Хиландара са својим монасима, и боравио и код краља Милутина на двору му у Скопљу, и код краља Драгутина на његовом двору у Дебрцу, и молитвама, саветима и поукама својим мудро измирио завађену браћу, што су наравно и они обојица жарко желели и свесрдачно прихватили. Јер ова два света брата, иако беху наследници слабе и грешне природе старога Адама, ипак беху причесници и обновљене људске природе Новога Адама – Христа Богочовека, јер беху верни чланови Његовог богочовечанског Тела – Цркве Православне, у којој живљаху непрекидном вером, молитвама, покајањем и осталим спасоносним светим тајнама и врлинама.

За светог краља Милутина^{*108} сведочи нам његов животописац Данило, да беше свагда у великим и богоугодним подвизима, које многи други не знађаху, а Данило их тајно знађаше, јер беше веома близак светом Краљу. „Треба знати и видети, вели Данило, његове трудове и знојења, његово трошење тела свога, ноћна бдења и топле сузе, његове неизрециве милостиње све до саме смрти његове; његову нарав незлобиву, тиху и послушну“. Истина, Милутин је као краљ и господар некада показивао и строгост и оштрину, али никада није био злобан нити без милости и хришћанске љубави. Ако је као човек и имао неких грехова својих, Христос Спаситељ га не остави у њима, него га од њих покајањем избави. „Јер истинита Светлост – Христос, вели животописац Данило, Који просвећује сваког човека који долази на свет (Јн. 1,9), Он – велики и страшни Творац све видљиве и умне природе, увек очекујући покајање свакога човека, не презре ни овога христољупца, него му просвети разум срца, и он, сетивши се грехова младости своје и дошавши у умиљење срца, поче се молити усрдно Богу, говорећи оне речи пророчке: Господе, упути ме на пут Твој, и поћи ћу по истини Твојој (Пс. 85,11). Године моје, говораше он, као паучина прођоше, и која добра живота мога да Ти принесем? Са каквом смелошћу да погледам на Тебе, Судију праведнога? Покајање не стекох, а тако исто ни сузе... Но Господе и Царе векова, не погуби ме са безакоњима мојим, него ми пошљи светлост Твоју и истину Твоју на просветљење мислених очију мојих. Даруј ми обилну кишу суза, да угасим страсни пламен тела мога, да се непријатељ мој не порадује

^{107*} Св. Данило II, архиепископ Српски (1324-1337. г.); спомен му 20. децембра. Он је описао животе краљева и архиепископа Српских.

^{108*} А тако исто и за Св. краља Драгутина, као што се може видети у његовом Житију под данашњим датумом.

због мене. Многих и великих добара овог живота насладио си ме, но ја недостојни врло повредих заповести Тебе, Бога мога“.

Овакве и многе друге речи говорећи овај благочестиви краљ, вели даље животописац Данило, предвиде своју природну смрт, и после овога одлучи се на многа богоугодна дела, у којима и сконча живот свој. „Милутинова добра дела и подвизи беху многи и разноврсни, но највише он чињаше милостиње сиротима и убогима и даваше богате дарове црквама и манастирима Божјима. „Он постаде угодан Господу: безбројне свете цркве украшујући, и од праведних трудова својих многе милостиње ништима делећи“. Не штедећи богатства свога, но узимајући као из неког неисцрпног извора, јер беше заиста богат као ретко ко у његову времену, овај блажени и светородни муж одевао је и хранио слабе и немоћне, подизао сироте и убоге, и украшавао и снабдевао свете цркве Божије. Ступајући на владарски краљевски престо, он се беше Богу заветовао да ће за сваку годину колико буде владао подизати по једну цркву Богу, што се на њему заиста и обистини. Јер владајући са Богом у Српској земљи пуних четрдесет година, он заиста и подиже равно четрдесет цркава Божјих, од којих су тридесет пет или шест до данас сачуване или набројане. Али, ево како о његовом добротинству и задужбинарству говори његов биограф свети Данило:

Овај христољубиви краљ беше „Богу смиран и људима угодан, и пружаше ништима безбројне милостиње. Као што се не може избројати песак мора, тако ни његове милостиње. И он то чињаше не само у Богом му дарованој држави отачаства свога, него и по целој великој Романији (то јест Византији), и у самом великом граду Новом Риму, тј. Цариграду, јер и тамо сазида цркве, а другима даде многе милостиње; свуда снабдевајући и хранећи ниште, слабе и потребите. Он заиста подражаваше праведнога Јова, и Аврама блаженог, и патријарха Јакова, јер делом беше њихов подражатељ, и изгледом њима сличан. Тако је живео и тако чинио у многим годинама, тако да се име његово прочуло и било пројављено у свим околним крајевима, како источним тако и западним: Стефан Урош, превисоки и крепки и самодржавни и милостиви краљ Српски. Због његове чувене милости и милостиња, њему долажаху из ближњих и даљних крајева, са морских острва и преко мора, и из самога светог и славног града Јерусалима. Њих са тихошћу примајући и чинећи им милостињу, не малим милостињама испуни и сам свети град Јерусалим. Уместо злата и сребра које даваше, он прими молитве и благослове од тамошњег светог патријарха и свих осталих у том светом граду. А и свету и велику и Богом чувану Гору Атонску он испуни многим милостињама,

и сазида тамо свете цркве, украси их и просветли их (то јест живописа их), и тамошње многе монахе снабде свим оним што им требаше ... О сваком добром делу, којим би могао угодити Богу, он се тако стараше, да ваистину сваку врлину испуни, и сваку злобу и порок од срца замрзе. Богом даровано му добро и земно богатство царства свога он мудро и разумно расточи, и то на разноврсне начине: прво даде на дар Богу, друго на подизање светих цркава, треће раздаде ништима и страним и потребитима“.

По казивању хиландарског игумана и потоњег архиепископа Данила, свети и христољубиви краљ Милутин најпре подиже велики саборни храм светог и богосаграђеног манастира Хиландара, на место оног малог који беху подигли први ктитори. Милутин затим украси овај дивни хиландарски храм сваком лепотом, златним украсима и фрескама, па онда око цркве подиже многе царске конаке, трпезарију и келије за пребивање монаха, па утврди унаоколо град са кулама и пирговима, да би манастир био заштићен од нападаја гусара.*¹⁰⁹ Затим додели манастиру Хиландару многе метохе са селима и другим богатствима, и уопште речено никада не престајаше бринути се о овој највећој српској светињи. Но не само Хиландару, него и другим манастирима и монашким братствима Свете Горе монахољубиви краљ даваше изобилне прилоге и богате дарове. „И где су му год јављали да има неки монах или подвижник, или неки који Христа ради странствује у пустињи или живи у некој рупи земаљској, свима таквима он нештедимице шиљаше све што је потребно, са скрушеним срцем и смерним духом“.

У самом пак царском граду Цариграду Милутин подиже божанску цркву звану Продром (то јест посвећену Светом Претечи), са дивним и прекрасним палатама унаоколо за примање и смештање странаца и болесника. Ова ксенодохија (то јест странопријемница) и болница би снабдевена свим потребним стварима, креветима и меким постељама, и њој беху приложена многа села по грчкој земљи, која свети краљ откупи и приложи, да би се од њих могли издржавати многобројни болесници и сиромаси. Милутин издаде наредбу овој ксенодохији и болници да „ако какав болесник нема никакве наде, онда нека сваки такав иде слободно ка тамо спремљеном одру за њега у тој болници“. Уз то, он постави и достоимените људе своје у ту болницу, који ће похађати и неговати болне, тако да нико од болесника не узнегодује, него ако што затражи да

^{109*} Познат је и до данас сачуван чувени веома високи Милутинов пирг, са утврђењима и са црквом Вазнесења Господњег на врху, подигнут на пола пута између Хиландара и мора, на месту званом Хрусија, близу места званог Самарија.

има ко да му то да. Велико мноштво болесника лежало је и лечило се у овој болници човекољубивог краља Српског, а добри нудиоци овога благочестивог дворили су их док се не исцеле. Онда би ови исцељени одлазили радујући се, а други болници долазили би на њихово место. Осим тога, боготдарежљиви краљ је одредио да се и на капијама светог Продрома обилно раздаје хлеб и друга храна, ради нахраћења гладних, сиротих и странаца, о којима нико друга не имађаше да се брине.

Исто тако, и у граду Солуну Милутин подиже велике палате, и сагради две дивне цркве Божје: једну у име светог архијереја Христовог Николаја, а другу у име светог великомученика Христовог Георгија, и то баш на месту где некада беше обављено прво рукоположење светитеља Српског Саве, па то место беше разрушено и опустело, те га сада свети краљ из темеља обнови и украси.

Затим у својој земљи овај неуморни задужбинар подиже и обнови безбројне цркве и манастире, од којих ћемо споменути само неке. Подиже дом Пресвете Богородице, добре Заштитнице рода хришћанскога, у месту званом Трескавац (код Прилепа) и испуни га богатим приносима својим, свим што је било потребно за службу Богу и Пречистој Матери Његовој. Овде приложи и многе иконе златом и бисером украшене и оковане, па кадионице и свећњаке златне, и све друге потребе црквене. Потом сагради цркву Св. великомученика Христовог Георгија у Кичевској области, коју такође богато обдари и снабде свим црквеним потребама. Многе друге цркве и манастире, које његови претци Немањићи или други ранији православни задужбинари беху подигли, па оне касније беху порушене и запуштене, свети краљ их сада из темеља обнови и сваком лепотом изнутра и споља украси, јер никако не подношаше да храмови Бога Живога стоје разрушени или напуштени. „Обнављаше стара рукоположења родитеља и прародитеља својих, и из самих основа подизаше и усавршаваше по Божјем благовољењу“. Милутин тако сазида цркву Успења Пресвете Богородице, звану епископија Призренска (то јест чувену цркву Богородицу Љевишку у Призрену),^{*110} и такође прелепу цркву Благовештења Пресвете Богоматере, која је епископија Грачаничка (то јест данашњи величанствени манастир Грачаницу на Косову); па цркву Богородице Тројеручице у славном граду Скопљу; затим цркву Светог Георгија на реци Серави код Скопља; и цркве Светог Константина и Светог Претече у

^{110*} Св. Милутин је град Призрен учинио својом новом престоницом и у њему подигао неколико болница.

самом граду Скопљу; и опет цркву Светог Георгија Нагоричанског (у селу Старо Нагоричино код Куманова), коју из темеља обнови и украси. У великој Немањиној лаври Студеници, у том Дому Пресвете Богородице, овај христољубиви праунук светог богољупца Симеона подиже цркву родитељима Богоматере – Светом Јоакиму и Ани. Затим у Дабарској покрајини на доњем Лиму, у месту званом Ораховица, он подиже још једну цркву Христовом великомученику Георгију, и другу опет цркву Христовом великомученику Никити, близу града Скопља (у Скопској Црној гори), коју дарива манастиру Хиландару у Светој Гори. Он такође подиже и цркву Светог Николе у Хвосну и приложи је манастиру Милешеви, где почиваше свето тело светитеља Саве. Монахољубиви и манастирољубиви краљ задужбинар обнови и украси старе манастире древних српских подвижника и светитеља: преподобног Јоакима Осоговског (у Сарандапору), и преподобног Прохора Пчињског (под планином Козјаком), саградивши им нове цркве и богато их украсивши и снабдевши свим потребностима. Са својим пак братом Драгутином он подиже манастир Ариље у Моравици, а са својом мајком Јеленом обнови манастир Светог Срђа и Вакха на реци Бојани код Скадра. Његове су задужбине и манастир Косаница код Дrame (у Грчкој), и манастир Витовница код Петровца на Млави, и манастир Грнчарица код Крагујевца, и манастир Моштаница код Бања Луке у Босни, и многи, многи други манастири и цркве.

Али не само у својој земљи и свом Српском народу, него и свуда по васељени, он неуморно или подизаше цркве и манастире или их богато обдариваше и помагаше. Тако он сагради манастир Светих Арханђела у самом Светом Граду Јерусалиму, на месту не далеком од Живоносног Гроба Господњег, где раније свети Сава беше ктитор. Он подиже и цркву Свете Софије у Сердици (данашњој Софији у Бугарској) и обдари друге манастире у Бугарској. Затим и сама света гора Синајска виде његово задужбинарство и добротворство. Јер и тамо, у древном манастиру Свете великомученице Екатерине, што га подиже велики цар Јустинијан, овај нови Јустинијан постаде ктитор и добротвор: јер подиже тамо цркву Светог Стефана и многе приносе и дарове дарива. И не само овом манастиру, него и блаженим оцима по Синајској пустињи он достављаше не мала приношења и њихове потребе испуњаваше. Богате прилоге посла он и цркви Светитеља Николаја у граду Барију у Италији, и по другим местима где потребоваше. Најзад сагради и своју личну задужбину манастир Светог Стефана у Бањској (код Косовске Митровице), у којем и би по смрти погребен.

Уопште рекавши, вели животописац његов Данило, он свагда имаше у уму своје онај страшни час доласка Онога који је Вечан данима, када ће бити суд без милости онима који нису чинили милост, и зато свагда чињаше милостињу за коју нико и не знађаше. Не само што су се к њему стицали од свију градова, крајева и села, и из околних земаља, безбројни ништи, страни и потребити, хроми, слепи и губави, него је и он сам ишао ноћу тајно по народу и невидљивом за друге руком чинио издашну милостињу. „Када је ноћ долазила, вели биограф Данило, који беше лични сведок свега тога, овај христољубиви господин мој чињаше ово дивно и богољубиво дело које нико није знао: свлачио је са себе царске хаљине које је дању носио и облачио се у худу и стару одећу, прикривши притом и лице своје да га неко не препозна. Онда је узимао са собом двојицу или тројицу слугу својих, којима беше заповедио да никоме не говоре што виде, па је узимао са собом и носио велико мноштво злата и других потребних ствари да их раздаде убогима и испуни утробе њихове сваким добрим даром. Јер нелицемерно чињаше милостињу, и истински љубљаше ниште и убоге. Изишавши тако тајно из двора свога, и дошавши неприметно до станова њихових где живљаху, он им раздељиваше злато, храну и одећу, а они не знађаху ко им то даје. Ово је блажени краљ чинио до краја живота свога. Уза све то он је и ноћу кропио постељу своју сузама својим, говорећи: „Устани, кукавче, да будеш спреман пре оног времена; ако си и навикао да чиниш грехе, ипак се прени на покајање, јер те чека суд, вечна мука и огањ неугасиви“.

Свети краљ Милутин био је веома одан светој Православној вери и Цркви. За његово време умножи се Црква Божја у Српској земљи и број епископија порасте на шеснаест. То су биле ове епархије: зетска, рашка, хумска, хвостанска, звечанска, топличка, призренска, будимљанска, липљанска, скопока, дебарска, моравска, браничевска, мачванска, кончулска и градачка. Свете архиепископе Српске, наследнике светога Саве, он веома цењаше и свако им поштовање указиваше. За његово време беху архиепископи у Српској Цркви: Евстатије I, Јаков, Евстатије II, Сава III и Никодим, са којима заједно свети краљ подизаше и обнављаше свете цркве и манастире. Тако је са св. архиепископом Евстатијем II (1292-1309 г.)^{*111} обновио велику архиепископију у Жичи, коју Куманци беху опљачкали и порушили; исту је затим са св. архиепископом Савом III (1309- 1316 г.)^{*112} украшавао и животописао. Са Савом III Милутин је започео и зидање своје задужбине манастира Бањске, коју је довршио и

^{111*} Спомен Св. Евстатија II слави се 16. августа.

^{112*} И Свети Сава III се празнује у календару Српских Светитеља под 26. јулом.

украсио заједно са епископом Данилом Бањским.^{*113} На краља Милутина су током његове дуге владавине вршени разни притисци са стране да прихвати латинску унију и потчини се римскоме папи, но он то никада није учинио нити од своје Православне вере одступио. Он је бивао у војном савезу са западним (римокатоличким) владарима, но то је било да се избави од разних опасности по државу његову, али никада није ишло на штету Православне вере његове и народа његовог. Шта више, сам папа римски и његова курија покретаху западне владаре на рат против Српског краља Милутина (као „шизматика“), но у томе рату Бог поможе православном слози Своме те Латини ништа не успеше.^{*114}

После многих трудова и подвига, дође најзад и кончина живота блаженог и христољубивог краља Милутина. Осетивши да ће брзо отићи на пут, који из овог сујетног света води у вечне обитељи, краљ дозвољава к себи архиепископа Никодима, и рече му: „Узми моје имање и подај ништима, не бих ли како ја грешни постигао неко опроштење грехова“. После тога, паде овај превисоки краљ у љуту болест, и поче боловати у свом двору Неродимљу на Косову. Разумевши унапред да неће избећи смрти у тој болести, он се брзо опрости са свима присутнима, и од тада престаде говорити, јер му се језик беше свезао. Потом мирно предаде душу своју у руке Господа свога и Спаситеља, на дан 29. октобра 1321. године. Ускоро затим стиже у Неродимље и епископ Бањски Данило, и над телом Светога Краља би обављено свечано погребно пјеније. Затим му чесно тело би пренето у гроб, који сам беше себи спремио, у храму Светог архиђакона Христовог Стефана у манастиру Бањској.

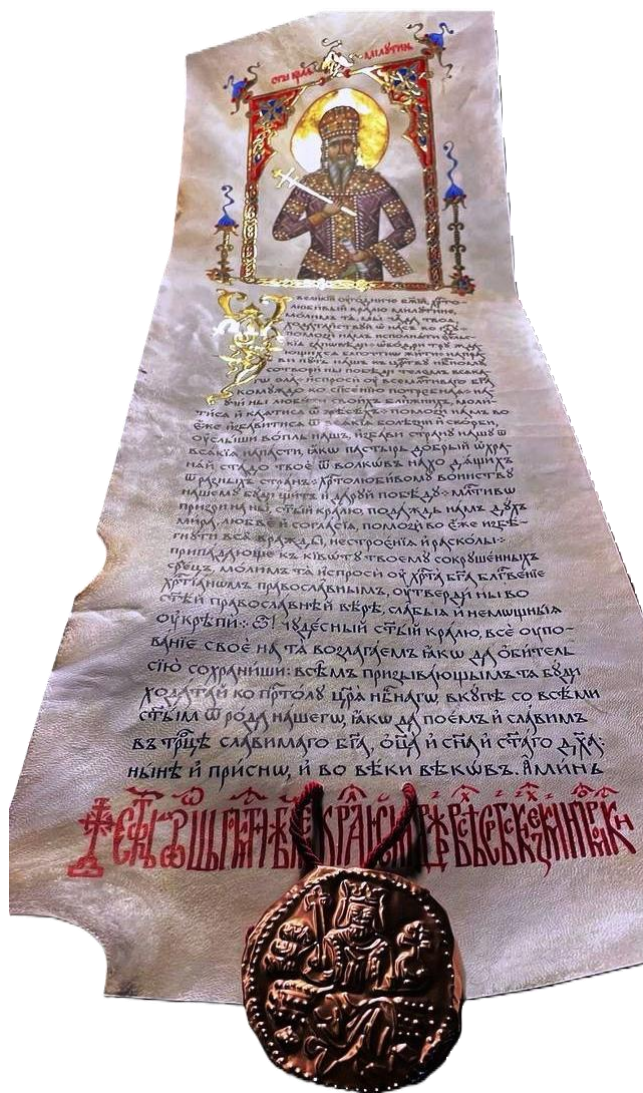
Две и по године по престављењу јавише се на гробу Милутинову „чудна знамења и виђења“, те бањски игуман Сава и манастирска братија, одслуживши свеноћно бденије, извадише тело његово из гроба и нађоше га сасвим нетљено, јер ни једна влас главе његове не беше отпала. Свето тело Светога Краља би затим положено у нарочито украшен ковчег и стављено у сам храм Бањски, пред икону Владике свију Христа Бога. Када за ово чудо дознаде његова супруга Симонида, која се по смрти његовој беше вратила оцу своме у Цариград, она начини кандило од скупоценог

^{113*} То је потоњи архиепископ Српски Данило II (1324-1337. г.), животописац краљева и архиепископа Српских. Данило подробно описује како је по смрти Саве III, на сабору сазваном од краља Милутина на Спасовдан 1317. године, за новог архиепископа био изабран св. Никодим (слави се 11. маја), а не сам Данило, иако је њега желео краљ Милутин. Овај св. Никодим је измирио св. краља Милутина са сином му Стефаном, те је Стефан враћен из прогонства.

^{114*} И по блаженој кончини св. краља Милутина, римска курија и Латини били су кивни на овог православног светитеља и борили су се против његовог поштовања као светитеља. Песник Данте Алигијери, у својој „Божанској Комедији“, ставио је краља Милутина у пакао као „шизматика“!!

злата и извезе скупоцено платно као прекривач за кивот тела његовог, и све то посла у манастир Бањску. Потрешена пак тим чудесним догађајем, она се и сама за тим одрече света и замонаши у манастиру Светог Андреја у Цариграду.

Мошти светог краља Милутина почивале су у манастиру Бањској^{*115} до доласка Турака у Србију 1389. године, а онда су пренете у Трепчу, јер су Турци запалили манастир. Доцније (око 1460. године), због турског зулума и насиља, однео је ове свете мошти у Софију митрополит Силоан и оне и данас тамо почивају у цркви која се зове „Црква Светог Краља“. Његовим светим молитвама нека Господ и нас помилује и спасе. **Амин.**

Молитва св. краљу Милутину – калиграфски рад Душана Мишића, трпезарија манастира Хиландара.

^{115*} У многим манастирима и црквама, углавном задужбинама св. краља Милутина, налазе се његови свети ликови и фреске. У манастиру пак Грачаници он је једном насликан и у монашкој ризи (осим ако то није лик његовог оца Уроша I, као монаха Симеона).

МОЛИТВА СВЕТОМ КРАЉУ МИЛУТИНУ.

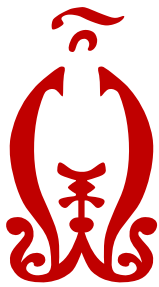

велики угодниче Божји, Христољубиви краљу Милутине,
молимо те, ми чеда твоја, заступај нас пред Господом.
Помози нам да испунимо Еванђелске заповести. Охрабри оне
који се труде да благочестиво живе. Управи пут наш у
царство небеско, учини нас победницима свакога зла.

Измоли нам од Свемилостивог Бога оно што је свакоме за спасење
потребно. Научи нас да љубимо своје ближње, да се молимо и кајемо за
грехе. Помози нам да се избавимо од сваке болести и невоље, чуј
вапај наш, избави земљу нашу од сваке напасти, као пастир добри
одбрани стадо твоје од вукова који насрћу са разних страна.
Христољубивој војсци нашој буди штит и подари победу. Милостиво
погледај на нас, свети Краљу, подај нам дух мира, љубави и слоге,
помози да избегнемо сва непријатељства, немире и расколе.
Припадајући пред кивотом твојим скрушених срца, молимо те измоли
у Христа Бога благослов хришћанима православним, утврди нас у
светој православној вери, слабе и немоћне укрепи. О! чудесни свети
Краљу, на тебе сву наду своју полажемо да обитељ ову сачуваш, свима
који те у помоћ призивају буди заступник пред престолом Цара
Небеског, заједно са свима светима из рода нашег, да би смо певали и
славили у Тројници слављеног Бога, Оца и Сина у Светога Духа, сада и
увек и у векове векова **Амин!**

МІТВЯ СТОМУ КРАЛЮ МИЛУТИНУ.*116

вєлікіѣ оугодниче вѣжїи, хрѣтолюбїивый крало милутине, молїмз тѣ, мы чѣда твоѣ, ходѣтайствуй ѡ насз ко гдѣ. помози намз исполнѣти євѣльскїа заповѣди. ѡбодри трѣждѣющихса бл҃гочїтнѡ жїтїи. направї пѣть нашз кз црѣтвѣ нѣномѣ, сотвори ны повѣдїтелємз всѣкагѡ зла. испросї [намз] оу всемлѣтїиваго б҃га комѣждо ко сп҃сєнію потрібнѣа. наѣчї ны любїти своїхз блїжнихз, молїтїиса ѡ каѣтїиса ѡ грѣсѣхз. помози намз ко єже ѡзбѣвїтїиса ѡ всѣкїа болѣзни ѡ скорби, оуслыши вѣплъ нашз, ѡзбѣвї странѣ нашѣ ѡ всѣкїа напѣсти, ѣакѡ пѣстырь добрый ѡхранѣй стадо твоє ѡ волкѡвз нахѣдѣщихз ѡ рѣзныхз странз. хрѣтолюбїивомѣ вѣнїствѣ нашемѣ бѣди цїїтѣ ѡ дѣрѣѣ повѣдѣ. млѣтїивѡ прїзри на ны, сѣбїи крало, подѣждѣ намз дѣхз мїра, любвѣ ѡ соглѣсїа, помози [намз] ко єже ѡзбѣгнѣти всѣ враждѣ, нестрѣснїа ѡ раскѣлы. прїпадающе кз кївѡтѣ твоємѣ сокрѣшенныхз срѣцз, молїмз тѣ испросї оу хрѣта б҃га бл҃гвѣнїє хрѣтїанѡмз правослѣвнымз, оутвердї ны ко сѣтѣи правослѣвнѣи вѣрѣ, слѣбыа ѡ немѡцнїа оукрѣпї. ѿ! чѣдєсный сѣбїи крало, всє оупѡкѣнїє своє на тѣ возлагѣемз ѣакѡ да ѿвѣтєль сїѡ сохраниши: всѣмз прїзывѣающымз тѣ бѣди ходѣтай ко прѣтѣлу црѣ нѣнагѡ, вкѣпѣ со всѣми сѣбїими ѡ рѣда нашегѡ, ѣакѡ да [воє]поємз ѡ славїмз вз трѣцѣ славнмаго б҃га, ѿца ѡ сна ѡ сѣаго дѣха: нынѣ ѡ прїснѡ, ѡ во вѣки вѣкѡвз. **А**мїнь.

^{116*} молитву са србског на црквєно-словєнскї језик на молбу калїграфа Душана Мишића прєвєо Зор. А. Ст. 18. маја 2023. г. за потребе његовог рада, који јє својє мєсто добио на зиду трєпзаријє манастира Хиландара.

**ЎПЪВАНІЕ СЪАГѠ ВРАЛѠ
СТЕФАНА ОУРОША ВТОРАГѠ МИЛУТИНА.**

[Творѣніе гдѣна полѹкарпа [петрѠва],
ѣпѣкпа вѣлоградчишкагѠ, вѣка гѠда.]

Статїа пѣрваѠ, глагѣѣ ѣ:

а. Ѡ! предѣвное чѣдо, во грѠбѣз сѣй положѣнѣз ѣсть,
вѣжїи оугодникѣз стефанѣз, сѣтїи нашьз крѠль,
во ѣже настѠвннчїи нагѣз кѣз вѣчномѹ животѹ.

б. ВеличѠемѣз тѠ днѣсь, блѣтнїи крѠлю,
и припадѠемѣз радѠстными сѣрцѣи кѣз бѣгѹ,
ѡбдарївшемѹ тѠ нетлѣннѠю красѠтѠю.

в. Посредѣи нагѣз прослѠви тѠ и ѡбѠви свѣтлѠсть,
нїстиннаѠ, нѣнаѠ и раскрѣваѹщаѠ хрѣтѠ бѣга,
мїлѹща и ѡкрѣваѹща ѠцѠѠ.

г. Ѡ! крѠлю стефанѣ, тѣи полагаѣшиѠ во грѠбѣз,
и нетлѣнїемѣз пренспецїрїѠ живѠтѣз тѣѠи:
[Ѡ!] чѣдѠтѣвѠрчѣ, молїѠѠ ѡ нагѣз.

д. Примѣрѣз вѣсѣть нашьз тѣѠѣ млѣрдїѣ,
днѣсь воспомнѣемѣз тѠ и прославлѠемѣз,
тѣи во нашьз показѠ пѣтѣ ко хрѣтѹ.

е. Тѣи тогѠвѠзлюбїи и воспрїѠѠ сѣз лѹбѠвѠю,
неземнѠю же блѣтїю тѠи тѠ ѡбдарї,
и нетлѣнїѣ тѣи дадѣ и живѠтѣз.

з. СѣтїѠѠ тѣѠѠ мѠцїи нїсточѠютѣз зѠѣ блѣтѣ,
и оукрѣплѠютѣз вѣрѹ нашьѹ вѣз нѹждныхѣз, тѠжкнхѣз днѣхѣз,
даѹще крѣпѠстѣ рѠдѹ нашьемѹ.

и. Врѣпцїи бѣговѠрцїи предѣз тѣѠѠю нїсправлѠхѹѠѠ,
но ѡ тѣѠѠегѠ грѠба ѡстѣпѠхѹѠ пораженїи
и безїльнїи, во вѣкѣз молѠѹще.

**ОПЕЛО СВЕТОГ КРАЉА
СТЕФАНА УРОША II МИЛУТИНА.**

[Твореније г. Поликарпа (Петрова),
епископа Белоградчишког, 2021 г.]*¹¹⁷

Статија прва, глас 5:

1. **О!** предивно чудо, у гроб је овај положен,
Божији угодник Стефан, свети наш краљ,
да би нас упутио у вечни живот!
2. **Величамо** те данас, благодатни краљу,
и припадамо радосних срца(к) Богу,
Који те је обдарио нетрулежном красотом.
3. **Међу** нама те прослави и објави Светлост,
истинска, небеска, која открива Христа Бога,
Који милује и открива Оца.
4. **О!** краљу Стефане, ти се полажеш у гроб,
и нетрулежношћу се кити живот твој;
[о!] чудотворче, моли се за нас.
5. **Пример** нам постаде твоје милосрђе,
данас те спомињемо и прослављамо,
јер си нам ти показао пут ка Христу.
6. **Ти** Њега заволе и прихвати с љубављу,
а Он те неземном благодаћу обдари,
и нетрулежност ти даде и живот.
7. **Свете** твоје мошти точе овде благодат,
и укрепљују веру нашу у тешким, тескобним данима,
дајућ(и) снагу [на]роду нашем.
8. **Силни** се богоборци пред тебом подизаху,
но од твог гроба одступаху поражени
и немоћни, занавек ћутећ(и).

^{117*} 2. варијанту (по тексту у нотном запису) са бугарског превео синхронно на србски и црквено-словенски језик Зор. А. Ст. током септ. 2024. год. и авг. 2025. г. Финална редакција 4. и 23. септ. 2025. г.

Ѧ. Радость єси предѣлнаа, наша похвала любимаа,
 стѣфане мнлѣтїне, сербско-болгарскаа хвалаа:
 бѣа воспѣваемъ ѡ ємъ дѣрѣ.

ї. Ты єси намъ примѣръ какъ пѣти Ѡцѣ,
 и слѣжити [ѣмѣ] оумомъ и разумомъ и блгостыінею,
 совершенство достигающе въ сѣости.

ѧ. Блгочерный кралю, чѣтнаа, блгаа проповѣди:
 ты глголеши и вспоминаеши комѣждо ѡ насъ
 стоѣти во блгочѣтїи и мїрѣ.

ѧ. Градъ сердцеъ тѣа прїа и оуказѣа ти чѣсть,
 во вѣкѡвѣхъ слѣдѣющихъ прїемлаа твою блгѣть,
 прозвѣающю ѡ тебе съ негѣнною теплотою.

ї. Анесъ єсмы здѣ собранни, молимса и копїемъ:
 бѣа да оуслѣшитъ нашѣ пѣснь и сїю похвалѣ,
 во єже имѣти намъ тебе млѣтвеннаго ходѣтлаа.

Слава:

ѧ. Поѣмъ бѣа, трѣцѣ пресѣтѣю:
 славимъ бѣа Ѡцѣа и сїна и сѣгво дѣа,
 сѣтѣю трѣцѣ превѣчнѣю, съ любовїю.

И нынѣ, вѣорѣченъ:

ѧ. Пресѣлаа, пречѣтлаа дѣо, наша похвалѣ:
 предстѣани къ бѣа, гдѣ хрѣтѣ,
 и молимса ѡ дѣшѣхъ нашихъ.

Ѡба лїка вкѣпѣ паки поѣтѣ пѣрвый тропарь:

ѧ. Ѡ! предѣвное чѣдо, во грѣбѣ сїй положѣнъ єсть,
 бжїї оугѣдникъ стѣфанъ, сѣбїи нашъ краля,
 во єже настѣавити насъ къ вѣчномѣ животѣ.

Ѡктенїа малаа, и возгласъ:

Ѧ кв блгѣнсаа твоѣ йма, и прослависаа твоѣ црѣтво: Ѡцѣа, и сїна, и
 сѣгво дѣа: нынѣ и прїснѡ, и во вѣки вѣкѡвѣхъ. **Ѧ** мїнь.

9. Радост (је)си предивна, наша похвала мила,
 Стефане Милутине, србско-бугарска хвала;
 Бога опевамо за овај дар.

10. Ти си нам пример како да певамо Оцу,
 и да [Му] служимо умом и разумом и добротом,
 савршенство достижућ(и) у светости.

11. Благоверни краљу, часна, блага проповеди;
 ти говориш и подсећаш сваког од нас
 да стоји у побожности и миру.

12. Град Средец те прими и указа ти част,
 у вековима наредним примајућ(и) твоју благодат,
 која избија из тебе с нетрудежном топлотом.

13. Данас смо овде сабрани, молимо се и вапијемо:
 Бог да чује нашу песму и ову похвалу,
 да бисмо те имали за молитвеног посредника.

Слава ...

14. Певамо Бога – Тројицу Пресвету,
 славимо Бога Оца и Сина и Светог Духа –
 Свету Тројицу Превечну, с љубављу.

И сада ... Богородичан:

15. Пресвета, Пречиста Дјево, наша похвало;
 стани пред Бога, Господа Христа,
 и моли се за душе наше.

Оба збора заједно поново певају први тропар:

1. О! предивно чудо, у гроб је овај положен,
 Божији угодник Стефан, свети наш краљ,
 да би нас упутио у вечни живот!

Мала јектенија, и возглас:

Јер се благосиља Твоје име, и прославља Твоје царство: Оца и
 Сина и Светога Духа; сада и увек, и у векове векова. Амин.

Статїа втораа, глаєз ѿ:

- а. ѿ! досто́йно ѿстѣ воспѣвати тѣ, жизнѡдѡвца,
 кра́ла стефа́на да́же до нѣсѣ
 воздвїгша чюдесѣ при смѣрти ѿгѡ.
- б. ѿ! кра́лю стефа́не, оудивїшасѣ сїлы небѣсныѣ,
 ка́кѡ во своѡ ѡбѣтїѣ бѣѣ воспрїѡ тѣ,
 ѿ нетлаѣнныѣмѣ стѣымѣ вѣнцѣмѣ ѡбдари тѣ.
- в. Всѡ стѣи́н ра́доваху́сѣ неземно́ю ра́достїю,
 ѿ прославлѡху́ во вѣки гдѡ хрїста́,
 подаю́ща на́мѣ сїлы во ѿже порази́ти врага́.
- г. Чудеса́ твоѡ, ѿ! предївны́й кра́лю стефа́не,
 всѡ мы́ вїдїмѣ [ѿ] трепѣщемѣ ѡ́ любвѣ,
 сла́вѣце бѣа, на́шего твѡрца́.
- д. Вѣ живѡтѣ своѣмѣ, ты́ послѡжи́ цркви хрїто́вѣ,
 ѿ показа́ ѡ́акѡ ле́гко ѿстѣ на́мѣ сїстїсѣ,
 ѿ бїти живїтелѣмѣ вѣ вѣчности.
- е. Ты́ пострѡи́ мно́гѡ храмѡ́вѣ стѣыхѣ ѿ монастыре́й,
 ѿ вѣсѣхѣ на́сѣ воспитѡ вѣ законѣ вѣїи,
 да́дѡ надежда́ стѣю ѿ живѡтѣ.
- ж. Равноапѣльно бѣ твоѡ стѡ ѿ преблѡго дѣло,
 ты́ во просвѣти́ познѡнїемѣ ѿвѣльскїмѣ,
 ка́кѡ се́рвскїй, та́кѡ же ѿ бо́лгарскїй ро́дѣ.*¹¹⁸
- з. Воспо́минаемѣ тѣ ѡ́ вѣка, стѣи́й кра́лю стефа́не милѡтїне:
 вѣсѣхѣ на́сѣ во покрывѡеши твоѡмѣ стѣымѣ покрѡвомѣ
 ѿ мо́лишисѣ вкѡпѣ сѣ бѣею.
- и. Ты́ претерпѣ́ безчи́слѣнныѣ мѡкнѣ ѿ неперїѡзни вѣ житїи́,
 но возложи́сѣ жизнѡдѡвцѣ,
 ѡ́авльшѣ тѣ прѡвѣдна предѣ мїромѣ.

^{118*} овај тропар измењен за служење у Србији, а у преводу са бугарског оригинала на цсл гласи:
 ж. Равноапѣльно бѣ твоѡ стѡ ѿ преблѡго дѣло, * ты́ во просвѣти́ познѡнїемѣ ѿвѣльскїмѣ, * ка́кѡ
 се́рвскїй, та́кѡ же ѿ на́ших ро́дѣ.

Статија друга, глас 5:

1. **О!** достојно је да опевамо Тебе, Животодавца,
Који краља Стефана чак до небеса
уздиже чудесима при смрти његовој.
2. **О!** краљу Стефане, задивише се силе небеске,
како те у Своје наручје Бог прими,
и нетрулежним те светим венецем обдари.
3. **Сви** се свети радоваху неземном радошћу,
и прослављаху у векове Господа Христа,
Који нам даје снагѐ да поразимо непријатеља.
4. **Чудеса** твоја, о! предивни краљу Стефане,
сви ми гледамо [и] треперимо од љубави,
славећ(и) Бога, нашег Творца.
5. **За** живота свога, ти послужи Цркви Христовој,
и показа да нам је лако спасти се,
и постати становницима у вечности.
6. **Ти** си саградио много храмова светих и манастира,
и све нас васпитао у закону Божијем,
дајућ(и) наду свету и живот.
7. **Равноапостолно** је било твоје свето [и] предобро дело,
јер си ти просвет(а)ио познањем Јеванђелским,
како србски, тако и бугарски [на]род.*¹¹⁹
8. **Спомињемо** те одувек, свети краљу Стефане Милутине;
јер нас све закриљујеш својим светим покровом
и молиш се заједно с Богородицом.
9. **Ти** си претрпео безбројне муке и незгоде у животу,
али си се ослањао на Животодавца,
који те показа праведним пред светом.

^{119*} овај тропар измењен за служење у Србији, а у преводу са бугарског оригинала на србски гласи: 7. **Равноапостолно** је било твоје свето [и] предобро дело, * јер си ти просвет(а)ио познањем Јеванђелским, * како србски, тако и наш [на]род.

Ѳ. Софіа тѧ слѡвнѣтѣ ѡ любнѣтѣ твоѡ застѡплѣніе:
людіе же пѣсни поюще, молаѣтѣ ѡ сѣца,
во ѣже лежащѣ тѣ заѣ блѣвнѣти ѧ.

ѧ. Нашѣ сѣрвію, ты застѡпѡй, сѣе, ѡ соблюдай:
вкѡпѣ сѣ вѣрными ѡ предѡнными тѣ чѡды вѣ болгаріи,
послѣдѡющими тѣ вѣ сѣостн. *120

Ѣ. Возрадѡй блѣтнѡ, насѣ лишѣнныхѣ снлы вѣбры:
ѡ настѡвн насѣ сѣ радостнѡ на сѣвльскнѣ пѣтѣ,
во ѣже оѡнаслѣдовати намѣ вѣчннѣ жнвѡтѣ.

Ѵ. Нѣсѡ днѣсѣ предѣ твоѡю, сѣгнѣ крѡлю, ѡверзѡютсѡ:
во ѣже достнѣгнѣтн тѣбѣ ѡдѣже самѣ возжделѣ,
вѣ дѡмѣ твоѡ нѣннѣ, даровѡнѣ ѡ ѡцѡ.

Слѡва:

Ѥ. Не забывѡй предѣстѡтельствѡвати вѣѣмѣ намѣ кѣ бѣгѣ:
ѡцѣ ѡ снѣ ѡ сѣѡмѣ дѣхѣ, превѣчнѡмѣ:
тѣцѣ пресѣтѣнѣ, ѡже почитѡемѣ.

Ѧ нынѣ, бѣѡрѣченѣ:

Ѧ. Бѣѡмѣн сѣгѡ, нашѡ ѡстнннѡ застѡпннѣ,
ты молисѡ со сѣгнѣмѣ крѡлемѣ бѣѡвѣнчѡннѣмѣ,
во ѣже поразнѣтн намѣ врагѡ ѡ повѣднѣтн грѣхѣ.

Ѧ ѡба лнѣка вкѡпѣ пѡкн поютѣ пѣрвнѣ трѡпарѣ:

ѧ. Ѧ! достѡннѡ ѣстѣ воспѣвѡтн тѧ, жнзнѡдѡвѣцѡ,
крѡла стѣфѡна дѡже до нѣсѣ
воздѡннѣшѡ чѡдесѡ прн смѣртн сѣгѡ.

Ѧктеннѡ мѡлаѡ, ѡ возгласѣ:

Ѧ кѡ сѣгѣ сѣнѣ, вѣже нашѣ, ѡже на прѣтѡлѣ слѡвы хѣрѣвнѣстѣмѣ
пѡчнвѡнѣ, ѡ тѣбѣ слѡвѣ воззылѡемѣ со бѣзнѡчѡльнѣмѣ твоѡмѣ
ѡцѣмѣ, ѡ сѣ пресѣтѣмѣ, ѡ блѣгнѣмѣ, ѡ жнвѡтѡврѡщнѣмѣ твоѡмѣ дѣхѡмѣ:
нынѣ ѡ прннѣнѡ, ѡ во вѣкн вѣкѡвѣ. **Ѧ** мннѣ.

^{120*} овај тропар измењен за служење у Србији, а у преводу са бугарског оригинала на цсл гласи:
ѧ. Нашѣ болгарію, ты застѡпѡй, сѣе, ѡ соблюдай: * вкѡпѣ сѣ вѣрными ѡ предѡнными тѣ чѡды вѣ сѣрвіи, * послѣдѡющими тѣ вѣ сѣостн.

10. Софија те слави и љуби твоју заштиту;
а народ песме појућ(и), моли од срца,
да га ти који ту лежиш благословиш.

11. Нашу Србију, ти штити, свети, и пази;
заједно са верним и оданим ти чедима у Бугарској,
која ти последују у светости.*¹²¹

12. Обрадуј благодаћу, нас лишене силе вере;
и води нас с радошћу на јеванђелски пут,
да бисмо наследили вечни живот.

13. Небеса се данас пред тобом, свети краљу, отварају;
да би стигао тамо куда си сам (ти) зажелио,
у твој дом небески, дарован од Оца.

Слава ...

14. Не заборављај да заступаш све нас пред Богом
– Оцем и Сином и Светим Духом, Превечним,
– Тројицом Пресветом, Коју поштујемо.

И сада ... Богородичан:

15. Богомајко света, наша истинска заштитнице,
Ти се моли са светим краљем боговенчаним,
да поразимо непријатеља и победимо грех.

Оба збора заједно поново певају први тропар:

1. О! достојно је да опевамо Тебе, Животодавца,
Који краља Стефана чак до небеса
уздиже чудесима при смрти његовој.

Мала јектенија, и возглас:

Јер си свет, Боже наш, Који почиваш на херувимском престолу
славе, и Теби славу узносимо са безпочетним Твојим Оцем, и
са пресветим, и благим, и животворним Твојим Духом; сада и увек,
и у векове векова. **Амин.**

^{121*} овај тропар измењен за служење у Србији, а у преводу са бугарског оригинала на србски гласи: 11. Нашу Бугарску, ти штити, свети, и чувај; + заједно са верним и оданим ти чедима у Србији, * која ти последују у светости.

Статїа третїа, гла҃з г҃:

а. Родн вєи

твоє погрєвєнїе:

пѣньми восхваляють, краљу нашз,
пѣньми восхваляють, краљу нашз.

б. Поэмз и славицз

твоє нечлѣнїе:

и мѡлимсѧ ѡ бл҃гѣти,
и мѡлимсѧ ѡ бл҃гѣти.

г. Мѹромз тлѡ кроплѣемз,

ароматомз и пѣснїю:

поэмз тн пѣсни и хвалбѣ,
поэмз тн пѣсни и хвалбѣ.

д. Црковѣ тлѡ славицз

и прославляетз б҃га:

чрезз твою ст҃ю бл҃гостѣиню,
чрезз твою ст҃ю бл҃гостѣиню.

е. Трѡдно намз ѣсть пѣти

пѣсни погребальныѧ:

но, радѹтсѧ ср҃ца нѡша,
но, радѹтсѧ ср҃ца нѡша.

ж. Плачемз ѡ радости,

б҃гз бо посѣтнѣ насз:

подадѣ намз бл҃гѣть,
подадѣ намз бл҃гѣть.

з. Мѹро не довлѣетз

бо ѣже помѡзати намз тебѣ:

нечлѣнный нашз ст҃че,
нечлѣнный нашз ст҃че.

Статија трећа, глас 3:

1. Нараштаји сви
твоје погребње;
песмама похваљују, краљу наш,
песмама похваљују, краљу наш.

2. Певамо и славимо
твоју нетрулежност;
и молимо се за благодат,
и молимо се за благодат.

3. Миром те кропимо,
ароматом и песмом;
певамо ти песме и хавле,
певамо ти песме и хавле.

4. Црква тебе слави
и прославља Бога;
кроз твоју свету доброту,
кроз твоју свету доброту.

5. Тешко нам је да певамо
песме погребне;
али се радују срца наша,
али се радују срца наша.

6. Плачемо од радости,
јер нас је Бог посетио;
дајућ(и) нам благодат,
дајућ(и) нам благодат.

7. Миро није довољно
да помажемо тебе;
нетрулежни наш свече,
нетрулежни наш свече.

Ѣ. Сѣрбїа тѣ поѣтъ,
слави тѣ вѣ болгарїа:
всѣ ѣсмы чѣда Ѣѣа,
чѣда Ѣѣа.

Ѥ. Гѣмны ѣ похвалѣ
поѣмъ тѣ, слави:
тебѣ ѣже ѣсѣ нашь Ѣтѣцъ,
тебѣ ѣже ѣсѣ нашь Ѣтѣцъ.

Ѧ. Сѣ почитѣнїемъ тѣ цѣлѣемъ
ѣ величѣемъ тѣ:
радѣющесѡ ѡ хрѣтѣ,
радѣющесѡ ѡ хрѣтѣ.

ѧ. Сѣ мѣромъ градѣмъ днѣсь
во ѣже помѣзати тѣ:
ѣ бѣти нашь твоѣмъ чѣдомъ,
ѣ бѣти нашь твоѣмъ чѣдомъ.

Ѣ. Во храмѣ сѣѣѣ
недѣли, преслави:
ты ѡбръѣте сѣѣѣ покой,
ты ѡбръѣте сѣѣѣ покой.

Ѧ. Радѣютсѡ лиѣдѣ
ѣ прославлѣютъ тѣ:
наставлѣши бо ѣхъ ко хрѣтѣ,
наставлѣши бо ѣхъ ко хрѣтѣ.

Глава:

Ѥ. Чрезъ тебѣ прослави
Ѣѣѣ ѣ сѣѣ ѣ дѣѣ сѣѣѣ:
пресѣѣѣ тѣѣѣ,
пресѣѣѣ тѣѣѣ.

8. Србија ти пева,
слави те Бугарска;
сви смо чеда Очева,
чеда Очева.

9. Химне и похвале,
певамо ти, славни;
теби који си наш отац,
теби који си наш отац.

10. С поштовањем те целивамо
и величамо те;
радујућ(и) се у Христу,
радујућ(и) се у Христу.

11. С миром долазимо данас,
да те помажемо;
и да постанемо твоја чеда,
и да постанемо твоја чеда.

12. У храму свете
Недеље, преславне;
ти нађе свети покој,
ти нађе свети покој.

13. Радује се народ
и прославља те;
јер га водиш ка Христу,
јер га водиш ка Христу.

Слава ...

14. Кроз тебе се прослави
Отац и Син и Дух Свети;
Пресвета Тројица,
Пресвета Тројица.

И нынѣ, вѣоѣченз:

Ѣ. Мѣи вѣе,

пречѣтла не вѣсто:

ты нѣсз сохранѣи сз крѣлѣмз,

ты нѣсз сохранѣи сз крѣлѣмз.

Ѡба лѣка вкѣпѣ пакн поѣтз пѣрвыи тропѣрь:

Ѧ. Рѣдн всѣи

твоѣ погребѣнѣе:

пѣсньми вохвалѣютз, крѣлю нѣшз,

пѣсньми вохвалѣютз, крѣлю нѣшз.

Ѡктенѣа мѣлаа, и возгѣсз:

Ты бо ѣси црѣ мѣра, хрѣте бже нѣшз, и тебе славу возсылаемз, со
безначальнымз твоимз Ѡцѣмз, и сз престѣлымз, и блгѣимз, и
животворѣщимз твоимз дхѣмз: нынѣ и прѣсно, и во вѣки вѣкѣмз.
Ѧмѣнь.

И сада ... Богородичан:

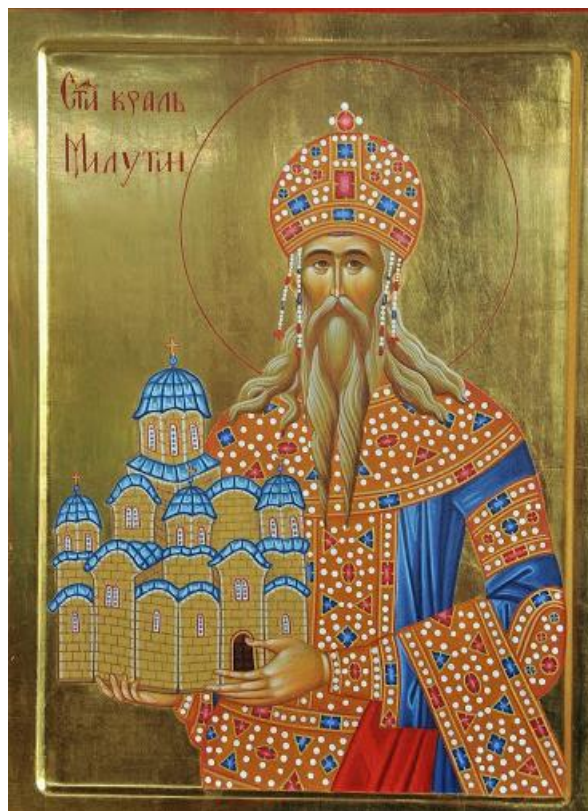
15. Мајко Богородице,
Пречиста Невесто,
Ти нас чувај с краљем,
Ти нас чувај с краљем.

Оба збора заједно поново певају први тропар:

1. Нараштаји сви
твоје погребење;
песмама похваљују, краљу наш,
песмама похваљују, краљу наш.

Мала јектенија, и возглас:

Јер си Ти Цар мира, Христе Боже наш, и Теби славу
узносимо са безпочетним Твојим Оцем, и са пресветим, и
благим, и животворним Твојим Духом; сада и увек, и у векове
векова. **А**мин.

Савремени мозаик св. краља Милутина у манастиру Хиландару.

✽ НОВИИ СЕРБЛАНК ВРА ГОДА ВК БЛАПРАДЪ. © НОВИ СЕРБЛАНК 2024. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✽